

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum nr. 3/2006, um ársreikninga (innleiðing ársreikningatilskipunar 2013/34/ESB)

(Lagt fyrir Alþingi á 145. löggjafarþingi 2015–2016.)

I. KAFLI Almenn ákvæði 1. gr.

1 gr. laganna orðast svo:

Lög þessi gilda um félög með takmarkaðri ábyrgð félagsaðila eins og greinir í 1. og 2. tölul. og félög með ótakmarkaðri ábyrgð félagsaðila eins og greinir í 3. tölul:

1. Hlutfélög, einkahlutfélög, samlagshlutfélög, samvinnufélög og samvinnusambönd, sparisjóði og skráð útibú erlendra félaga og sjálfseignarstofnanir sem stunda atvinnurekstur, sbr. lög nr. 33/1999.
2. Félög sem hafa verðbréf sín skráð á skipulegum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins, í aðildarríki stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu og Færeyjum.
3. Sameignarfélög og önnur félög með ótakmarkaðri ábyrgð félagsaðila, svo og samlagsfélög, ef félagsaðilar þeirra eru eingöngu félög sem talin eru upp í 1. tölul., sem og samlagsfélög þar sem ábyrgðaraðilar eru félög sem talin eru upp í 1. og 2. tölul. Enn fremur gilda lög þessi um sameignarfélög, og önnur félög með ótakmarkaðri ábyrgð félagsaðila, svo og samlagsfélög, enda skráð í firmaskrá og séu meðalstór eða stór félög, sbr. ákvæði c- og d-stafliða 10. tölul. 1. mgr. 2. gr. laga þessara.

Ef félag skv. 2. málsl. 3. tölul. 1. mgr., sem uppfyllt hefur framangreind skilyrði gerir það ekki lengur tvö ár í röð er því ekki skylt að fara að ákvæðum laga þessara.

Sameignarfélögum og samlagsfélögum, sem um ræðir í 3. tölul. 1. mgr., er ekki skylt að semja ársreikninga ef allar tekjur og gjöld, eignir og skuldir þeirra eru meðtaldar í ársreikningum félagsaðilanna.

Lög þessi skulu víkja fyrir ákvæðum um ársreikninga í sérlögum, enda byggist þau á ákvæðum tilskipana Evrópuþingsins og ráðsins um ársreikninga tiltekinna félaga með takmarkaðri ábyrgð.

2. gr.

2. gr. laganna orðast svo:

Í lögum þessum merkir:

1. *alþjóðlegir reikningsskilastaðlar*: reikningsskilastaðlar (IAS/IFRS) samkvæmt skilgreiningu 2. gr. reglugerðar (EB) nr. 1606/2002 sem framkvæmdastjórn ESB hefur samþykkt og hefur lagagildi hér á landi. Reglugerð (EB) nr. 1606/2002 um beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla er fylgiskjal með lögum þessum.
2. *ársreikningaskrá*: skrá sem starfrækt er í því skyni að taka á móti, varðveita og veita aðgang að skilskyldum gögnum ásamt því að hafa eftirlit með að þessi gögn séu í samræmi við ákvæði laga, reglugerða og settra reikningsskilareglna.
3. *ársverk*: jafngildi vinnuframlags eins manns í fullu starfi í eitt ár. Vinna þeirra sem ekki störfuðu allt árið, vinna þeirra sem voru í hlutastarfi, óháð tímalengd, og vinna árstíðabundinna starfsmanna reiknast sem brot af ársverki. Til starfsmanna teljast:
 - a. starfsmenn,
 - b. eigendur og/eða framkvæmdastjórnar sem starfa hjá félaginu.Lærlingar eða iðnnemar sem eru í námi eða starfsþjálfun samkvæmt samningi og starfa ekki gegn endurgjaldi teljast ekki til starfsmanna. Sama á við um starfsmenn sem eru í fæðingarorlofi og foreldraorlofi.
4. *dótturfélag*: félag sem móðurfélag hefur yfirráð yfir, þ.m.t. öll dótturfélög endanlegs móðurfélags.
5. *eining tengd almannahagsmunum*:
 - a. Lögðili sem er með skráð lögheimili á Íslandi og hefur verðbréf sín skráð á skipulegum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins, í aðildarríki stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu eða í Færeyjum.
 - b. Lífeyrissjóður sem hefur fullgilt starfsleyfi.
 - c. Lánastofnun eins og hún er skilgreind í lögum nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki.
 - d. Félag sem hefur starfsleyfi til að reka váttryggingastarfsemi hér á landi samkvæmt lögum nr. 56/2010, um váttryggingastarfsemi.
6. *eignarhaldsfélag fjárfestingarfélaga*: félag sem hefur það eitt að markmiði að eignast hluti í öðrum félögum og fara með umsýslu þeirra og skila arði af þeim, án þess að taka sjálft beinan eða óbeinan þátt í að reka félögin, þó með fyrirvara um rétt þeirra sem hluthafa,
7. *eignarhluti*: hlutdeild félagsaðila í hlutafélögum, einkahlutafélögum og eigin fé annarra félaga.
8. *eignatengd félög*: tvö eða fleiri félög innan samstæðu.
9. *fastafjármunir*: eignir sem eru ætlaðar til áframhaldandi notkunar í starfsemi fyrirtækis í a.m.k 12 mánuði frá reikningsskiladegi.
10. *félag*: félag skv. 1. gr. sem semja skal ársreikning og samstæðureikning samkvæmt lögum þessum,
 - a. örfélag: félag sem við uppgjörsdag fer ekki yfir mörkin á a.m.k. tveimur af eftirfarandi þremur viðmiðunum:
 - i. niðurstöðutölu efnahagsreiknings: 20.000.000 kr.,
 - ii. hreinni veltu: 40.000.000 kr.,
 - iii. meðalfjölda ársverka á fjárhagsárinu: 3
 - b. lítið félag: félag sem við uppgjörsdag fer ekki yfir mörkin á a.m.k. tveimur af eftirfarandi þremur viðmiðunum:

- i. niðurstöðutölu efnahagsreiknings: 600.000.000 kr.,
 - ii. hreinni veltu: 1.200.000.000 kr.,
 - iii. meðalfjöldi ársverka á fjárhagsárinu: 50.
- c. meðalstórt félag: félag sem er ekki örfélag eða lítið félag og sem við uppgjörsdag fer ekki yfir mörkin á a.m.k. tveimur af eftirfarandi þremur viðmiðunum:
- i. niðurstöðutölu efnahagsreiknings: 3.000.000.000 kr.,
 - ii. hreinni veltu: 6.000.000.000 kr.,
 - iii. meðalfjöldi ársverka á fjárhagsárinu: 250.
- d. stórt félag: félag sem við uppgjörsdag fer yfir mörkin á a.m.k. tveimur af eftirfarandi þremur viðmiðunum:
- i. niðurstöðutölu efnahagsreiknings: 3.000.000.000 kr.,
 - ii. hreinni veltu: 6.000.000.000 kr.,
 - iii. meðalfjöldi ársverka á fjárhagsárinu: 250.
- e. fara skal með fyrirtæki skv. 1. gr. sem er eining tengd almannahagsmunum sem stórt félag án tillits til hreinnar veltu, niðurstöðutölu efnahagsreiknings eða fjölda ársverka á fjárhagsárinu.

Við útreikning viðmiðunarmarka móðurfélags skal miða við stærðir í samstæðureikningi fyrir þau félög sem semja slíkan reikning en leggja skal saman viðmiðunarmörk móðurfélags og allra dótturfélaga ef móðurfélagið semur ekki samstæðureikning. Ef hrein velta er ekki lýsandi fyrir starfsemi félags skal miða við aðrar tekjur, þ.m.t. tekjur af fjármálagerningum og söluhagnað. Flokkun félaga skal ekki breytast nema félag annað hvort fari yfir eða hætti að fara yfir viðmiðunarmörk viðkomandi og síðastliðins reikningsárs.

11. *félagsaðili*: hluthafi í hlutafélagi og eigandi eignarhluta í öðru félagi sem lög þessi taka til.
12. *fjáreign*: sérhver eign sem felst í reiðufé, rétti samkvæmt samningi til að fá greitt reiðufé eða aðra fjáreign frá öðrum aðila, rétti samkvæmt samningi til að skipta á skjölum við annan aðila með kjörum sem geta verið hagstæð, eða skírteini fyrir hlut í eigu annars aðila.
13. *fjárfestingareign*: fasteign, land, bygging eða hluti byggingar, sem ætluð er til öflunar tekna, svo sem til útleigu eða í öðru ágóðaskyni, en ekki til notkunar í rekstri félags við framleiðslu, vörslu vörubirgða, þjónustu í rekstri félagsins, í stjórnunarlegum tilgangi eða til sölu í hefðbundnum rekstrartilgangi.
14. *fjárfestingarfélag*:
 - a. félag sem hefur það eitt að markmiði að festa fé sitt í ýmiss konar verðbréfum, fasteignum og öðrum eignum, einungis í því skyni að dreifa áhættu við fjárfestingar og afla félagsaðilum fjárhagslegs ávinnings af umsýslu eignanna,
 - b. félag tengt fjárfestingarfélögum með fastafjármuni, ef eina markmið þess er að eignast hluti sem greiddir eru að fullu og gefnir hafa verið út af fjárfestingarfélögum með fyrirvara um h-lið 1. mgr. 22. gr. í tilskipun 2012/30/ESB.
15. *fjármálagerningur*: fjármálagerningur samkvæmt skilgreiningu laga nr. 108/2007, um verðbréfavíðskipti.
16. *framleiðslukostnaður*: innkaupsverð hráefnis, óvaranleg neysluvara og annar kostnaður sem má rekja til viðkomandi vöru. Sanngjarnt hlutfall fasts kostnaðar eða breytilegs óbeins kostnaðar sem rekja má til vörunnar, er felldur inn í verðið, að því marki sem slíkur kostnaður tengist framleiðslutímabilinu. Dreifingarkostnaður fellur þó ekki undir þessa skilgreiningu.

17. *gangvirði*: verðið sem fengist við sölu á eign eða yrði greitt við yfirfærslu skuldar í eðlilegum viðskiptum á milli markaðsaðila á matsdegi.
18. *glögg mynd*: glögg mynd felst í áreiðanlegri framsetningu á áhrifum viðskipta, öðrum atburðum og skilyrðum í samræmi við skilgreiningar og reglur um skráningu eigna, skulda, tekna, og gjalda sem fram koma í lögum þessum, reglugerðum og settum reikningsskilareglum.
19. *hlutdeild*: réttur til eigin fjár annarra félaga, hvort sem skírteini hefur verið gefið út fyrir honum eða ekki, sem ætlað er að efla starfsemi félagsins sem réttinn á með því að mynda varanleg tengsl við þau. Eignarhald á hluta af eigin fé annars félags telst hlutdeild ef það er a.m.k. 20%.
20. *hlutdeildarfélag*: félag sem annað félag á hlutdeild í og það félag hefur veruleg áhrif á rekstrar- og fjármálastefnu hins félagsins. Félag er álitíð hafa veruleg áhrif í öðru félagi ef það á 20% eða meira af atkvæðisrétti félagsaðila í því fyrirtæki.
21. *hrein velta*: tekjur af sölu og þjónustu í reglulegri starfsemi að frádregnum afslætti og sköttum sem tengjast sölunni beint.
22. *kaupverð*: verð sem greiða skal og útgjöld sem falla til að frádregnum hugsanlegum lækkunum sem verða á kostnaðarverði þess sem keypt er.
23. *langtímakröfur*: kröfur eða aðrar fjárfestingar sem reiknað er með að verði áfram í eign viðkomandi í a.m.k. ár. Langtímakröfur í ársreikningum fyrirtækja eru hlutabréf í öðrum félögum, önnur verðbréf, ásamt öðrum sérstaklega skilgreindum langtímakröfum. Ekki er hér átt við venjulegar viðskiptakröfur vegna vörusölu eða þess háttar, því þar er um að ræða skammtímakröfur.
24. *langtímaskuldir*: allar aðrar skuldir en þær sem falla undir ákvæði 35. tölul. þessarar málsgreinar skal flokka sem langtímaskuldir.
25. *matsgrundvöllur*: þær aðferðir sem beitt er við mat á virði einstakra flokka eigna og skuldbindinga í reikningsskilum, svo sem kostnaðarverðsmat eða gangvirðismat.
26. *mikilvægi*: skekkjur, þ.m.t. úrfellingar liða í reikningsskilum, sem eru mikilvægar ef þær gætu, hver um sig eða saman, haft áhrif á efnahagslegar ákvarðanir sem notendur reikningsskilanna kunna að taka á grundvelli þeirra. Stærð eða eðli rangfærslunnar eða sambland beggja, að teknu tilliti til kringumstæðna, ræður hvort rangfærslan teljist vera mikilvæg eða ekki.
27. *móðurfélag*: félag sem:
 - a. hefur yfirráð í öðru félagi,
 - b. á meiri hluta atkvæða í öðru félagi,
 - c. er félagsaðili að öðru félagi og hefur rétt til að tilnefna eða víkja frá meiri hluta stjórnar og framkvæmdastjórn þess,
 - d. er félagsaðili að öðru félagi og hefur rétt til ákvörðunarvalds um rekstur og fjárhagslega stjórn þess á grundvelli samþykka félagsins eða samninga við það,
 - e. er félagsaðili að öðru félagi og ræður yfir meiri hluta atkvæða í því á grundvelli samnings við aðra hluthafa eða
 - f. á eignarhlut í öðru félagi og hefur ákvörðunarvald um rekstur og fjárhagslega stjórn þess.Við útreikning á atkvæðamagni í dótturfélögum og hlutdeildarfélögum skal:
 - a. leggja saman atkvæðamagn móðurfélags og dótturfélaga í viðkomandi félagi,
 - b. draga frá heildaratkvæðamagninu í viðkomandi félagi atkvæðamagn sem er í höndum þess sjálfs eða dótturfélaga þess og
 - c. draga frá atkvæðamagni móðurfélagsins það atkvæðamagn sem það hefur til tryggingar ef félagið beitir aðeins atkvæðisréttinum í samræmi við fyrirmæli þess

- sem setti trygginguna, eða ef umráðin eru liður í lánastarfsemi og atkvæðisréttinum er aðeins beitt í þágu þess sem setti trygginguna.
28. *óefnisleg eign*: eign sem er aðgreinanleg og ópeningaleg og er ekki í hlutkenndu formi.
 29. *reikningsskilaaðferðir*: meginreglur, matsgrundvöllur, reglur og starfshættir sem beitt er við samningu ársreiknings.
 30. *rekstrarhæfi*: félag er talið vera rekstrarhæft, nema stjórnendur þess ætli sér að leysa félagið upp, hætta rekstri þess eða hafa ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi félagsins. Við mat á rekstrarhæfi skulu stjórnendur taka tillit til allra fyrirbyggjandi upplýsinga um framtíðarhorfur í rekstri félags.
 31. *samstæða*: móðurfélag og öll dótturfélög þess,
 - a. lítil samstæða: samstæða sem á samstæðugrundvelli, fer ekki yfir mörkin á a.m.k. tveimur af eftirfarandi þremur viðmiðunum við uppgjörsdag móðurfélags:
 - i. niðurstöðutölu efnahagsreiknings: 600.000.000 kr.,
 - ii. hreinni veltu: 1.200.000.000 kr.,
 - iii. meðalfjölda ársverka á fjárhagsárinu: 50.
 - b. meðalstór samstæða: samstæða, þó ekki lítil samstæða, sem á samstæðugrundvelli fer ekki yfir mörkin á a.m.k. tveimur af eftirfarandi þremur viðmiðunum við uppgjörsdag móðurfélagsins:
 - i. niðurstöðutölu efnahagsreiknings: 3.000.000.000 kr.,
 - ii. hreinni veltu: 6.000.000.000 kr.,
 - iii. meðalfjölda ársverka á fjárhagsárinu: 250.
 - c. stór samstæða: samstæða sem á samstæðugrundvelli, fer yfir mörkin á a.m.k. tveimur af eftirfarandi þremur viðmiðunum við uppgjörsdag móðurfélagsins:
 - i. niðurstöðutölu efnahagsreiknings: 3.000.000.000 kr.,
 - ii. hreinni veltu: 6.000.000.000 kr.,
 - iii. meðalfjölda ársverka á fjárhagsárinu: 250.
 32. *samstæðureikningur*: reikningsskil þar sem reikningar móðurfélags og dótturfélaga þess eru sameinaðir í eitt.
 33. *settar reikningsskilareglur*: reglur sem reikningsskilaráð gefur út, sbr. 119. gr., og alþjóðlegir reikningsskilastaðlar, sbr. 13. tölul.
 34. *skammtímakröfur*: krafa sem gert er ráð fyrir að fáist greidd innan 12 mánaða.
 35. *skammtímaskuldir*: skuldir sem uppfylla eitt af eftirfarandi skilyrðum:
 - a. þeim er haldið í þeim tilgangi að hagnast á skammtímaverðbreytingum,
 - b. skuldin sé gerð upp innan tólf mánaða frá dagsetningu efnahagsreiknings, eða
 - c. ekki er til staðar réttur til að fresta greiðslu skuldarinnar lengur en í tólf mánuði frá dagsetningu efnahagsreiknings.
 36. *skekkjur*: misfærslur, þ.m.t. úrfellingar í ársreikningi á fyrri reikningstímabilum sem stafa af mistökum, vanrækslu eða misnotkun við meðhöndlun áreiðanlegra upplýsinga sem voru fyrirbyggjandi við samningu ársreiknings eða ætla mátti að þeirra yrði aflað og hliðsjón höfð af þeim við samningu ársreiknings.
 37. *skipulegur verðbréfamarkaður*: markaður með verðbréf samkvæmt skilgreiningu laga um starfsemi kauphalla og skipulegra tilboðsmarkaða.
 38. *tengdur aðili*: hefur sömu merkingu og samkvæmt viðeigandi alþjóðlegum reikningsskilastaðli sem settur er á grundvelli reglugerðar (EB) nr. 1606/2002 sem framkvæmdastjórn ESB hefur samþykkt og hefur lagagildi hér á landi.
 39. *varanlegir rekstrarfjármunir*: efnislegar eignir sem eru notaðar til framleiðslu á vörum eða þjónustu, til útleigu eða í stjórnunarlegum tilgangi og eru ætlaðar til nota lengur en í eitt ár.

40. *veltufjármunir*: þær eignir sem ekki teljast til fastafjármuna samkvæmt skilgreiningu 9. tölul.
41. *verðbréf*: verðbréf samkvæmt skilgreiningu á fjármálagerningi í lögum nr. 108/2007, um verðbréfavíðskipti.
42. *virðisbreyting*: breytingar á verðgildi einstakra eigna og staðfestast við dagsetningu efnahagsreiknings hvort sem breytingin er varanleg eða ekki.
43. *yfirráð*: hefur sömu merkingu og samkvæmt viðeigandi alþjóðlegum reikningsskilastaðli sem settur er á grundvelli reglugerðar (ESB) nr. 1254/2012 og hefur lagagildi hér á landi.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 3. gr. laganna:

- a. Við 1. mgr. bætist nýr málslíður sem orðast svo: Sé ekki mælt fyrir um tiltekið atriði í lögum þessum eða reglugerðum skal fara eftir viðeigandi ákvæðum í settum reikningsskilareglum.
- b. Í stað 2. mgr. kemur ný málsgrein sem orðast svo:
Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á samningu, skilum og birtingu ársreiknings fyrir hvert reikningsár. Í félögum, sem hafa ekki formlega stjórn, hvílir þessi skylda á öllum félagsaðilum sameiginlega. Í ársreikningi skal koma fram nafn félagsins, félagsform, kennitala félagsins og aðsetur. Ársreikningurinn skal að lágmarki hafa að geyma rekstrarreikning, efnahagsreikning og skýringar. Ársreikningur lítilla, meðalstórra og stórra félaga skal einnig hafa að geyma skýrslu stjórnar og ársreikningur meðalstórra og stórra félaga skal einnig hafa að geyma sjóðstreymisýfirlit.
- c. Á eftir orðinu „þau“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: einnig.
- d. Við bætist ný málsgrein sem verður 7. mgr. svohljóðandi:
Í stað ársreiknings skv. 1. mgr. er örfélögum skv. a-lið 10. tölul. 2. gr heimilt að skila rekstraryfirliti og efnahagsyfirliti byggðum á skattframtali félagsins. Teljast slík yfirlit gefa glögga mynd af afkomu og efnahag félagsins í skilning 18. tölul. 2. gr. laga þessara. Ársreikningaskrá skal gera félögum kleift, við rafræn skil á ársreikningum, að nota innsendar upplýsingar til ríkisskattstjóra til að útbúa efnahagsyfirlit og rekstraryfirlit samkvæmt þessari málsgrein. Ráðherra setur reglugerð um framsetningu rekstrar- og efnahagsyfirlita skv. 1. málsl. við beitingu á ákvæði 3. málslíðar þessarar málsgreinar.
- e. Við bætist ný málsgrein sem verður 8. mgr. svohljóðandi:
Undanþáguheimild skv. 7. mgr. gildir ekki um örfélög skv. a-lið 10. tölul. 2. gr., sem falla undir skilgreiningar laganna á fjárfestingarfélögum, eignarhaldsfélögum fjárfestingarfélagum eða einingum tengdum almannahagsmunum, né heldur um félög sem nýta sér undanþáguheimildir í fjórða kafla laganna frá beitingu kostnaðarverðsreikningsskila.
- f. Við bætist ný málsgrein, sem verður 9. mgr. svohljóðandi:
Félag sem nýtir sér heimild, skv. 7. mgr., til að skila inn rekstraryfirliti og efnahagsyfirliti byggðum á skattframtali félagsins skal, ef við á, upplýsa um eftirfarandi
 - a. skuldbindingar, ábyrgðir og ábyrgðarskuldbindingar sem ekki koma fram í efnahagsreikningi,
 - b. fyrirframgreiðslur og lánveitingar til stjórnenda og eigenda félagsins, þ.m.t. upplýsingar um vaxtakjör, skilmála, endurgreiðslur til stjórnenda og eigenda og niðurfellingar á skuldum, og

- c. ef félagið á eða hefur eignast hlut í sjálfu sér skal upplýsa um ástæður kaupanna á árinu, heildarfjöldi eigin hluta, hlutfalls þeirra af heildarhlutafé, nafnverð hlutanna og kaupverð þeirra.

4. gr.

Í stað 2. mgr. í 5. gr. laganna kemur ný málsgrein svohljóðandi:

Ef ákvæði laga nægja ekki til að gefa glögga mynd af afkomu, efnahag og breytingu á handbæru fé, skal félagið veita viðbótarupplýsingar í því skyni að reikningurinn gefi glögga mynd. Ef ákvæði laga leiða til þess að reikningurinn gefi ranga mynd skal vikið frá þeim í undantekningatilvikum til þess að reikningurinn gefi glögga mynd í skilningi 18. tölul. 2. gr. og skal félagið þá upplýsa um eftirfarandi atriði í skýringum:

1. að stjórnendur félagsins telji að ársreikningurinn gefi glögga mynd af fjárhagsstöðu, afkomu og breytingum á handbæru fé ef við á,
2. að gerð og framsetning ársreikningsins sé í samræmi við lög þessi fyrir utan að vikið hafi verið frá tilteknum ákvæðum laga þessara í því skyni að ársreikningurinn gefi glögga mynd,
3. í hverju frávikið er fólgið, ástæðu þess að beiting laga hefði haft það í för með sér að reikningurinn hefði ekki gefið glögga mynd og hvaða reikningshaldslegu aðferð var beitt þess í stað, og
4. hvaða fjárhagslegu áhrif það hefði haft á einstaka liði ársreikningsins hefði ákvæðum laga verið beitt í stað þess að víkja frá þeim.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 6. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „er“ í 1. másl. 4. mgr. kemur: skal.
- b. 3. másl. 4. mgr. fellur brott.
- c. Í stað orðsins „árs“ í 6. mgr. kemur orðið: reikningsárs.

6. gr.

2.mgr. 7. gr. laganna orðast svo:

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. geta félög skv. 1. mgr. 1. gr. fengið heimild til að færa bókhaldsbækur í erlendum gjaldmiðli og semja og birta ársreikninga í þeim gjaldmiðli. Birti félag ársreikning sinn jafnframt í annarri mynt en starfrækslugjaldmiðli, skal í skýringum geta um hver starfrækslugjaldmiðill félagsins er og hvaða aðferðum er beitt við samningu ársreikningsins. Hafi félag fengið heimild til færslu bókhalds og samningu ársreiknings í erlendum gjaldmiðli skulu allar fjárhæðir í þeim reikningi, sem sendur er ársreikningaskrá til varðveislu og birtingar, vera í sömu mynt og skal texti reikningsskilanna vera á íslensku eða ensku.

7. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 9. gr. laganna.

- a. Orðin „tveimur mánuðum“ í 1. másl. 1. mgr. falla brott.
- b. Á eftir orðinu „krónum“ í 3. mgr. kemur: eða nýjum starfrækslugjaldmiðli sbr. 8. gr. laga þessara.

8. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 11. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „Matsaðferðum“ í 2. tölul. 1. mgr. kemur: Reikningsskilaaðferðum.
- b. Við 2. tölul. 1. mgr. bætist: Ef ákvæði laga þessara, reglugerða eða settra reikningsskilareglna, ef við á, kveða ekki á um beitingu á tilteknum reikningsskilaaðferðum skulu stjórnendur nota dómgreind sína við val á reikningsskilaaðferð sem er viðeigandi miðað við þarfir notenda ársreikningsins og áreiðanleg þannig að hún gefi glögga mynd af afkomu félagsins, fjárhagsstöðu þess og breytingu á handbæru fé ef við á.
- c. a-liður 3. tölul. 1. mgr. orðast svo: aðeins tilgreina hagnað sem áunninn er á reikningsskiladegi.
- d. 4. tölul. 1. mgr. orðast svo: Fjárhæðir sem færðar eru í efnahagsreikning eða rekstrarreikning skulu vera á rekstrargrunni.
- e. Á eftir 6. tölul. 1. mgr. bætast við eftirfarandi töluliðir sem verða 7., 8. og 9. töluliðir:

7. Óheimilt er að fella saman eignir og skuldir eða tekjur og gjöld innan einstakra liða nema slíkt sé sérstaklega heimilað í öðrum greinum laga þessara.

8. Einstaka liði í rekstrarreikningi og efnahagsreikningi skal færa og setja fram miðað við efni eða eðli viðkomandi liðar.

9. Ekki þarf að uppfylla skilyrði samkvæmt ákvæðum laga þessara varðandi færslu, mat, framsetningu og skýringar ef viðkomandi liður telst ekki einn og sér eða ásamt öðrum vera mikilvægur, sbr. skilgreiningu í 2. gr. laga þessara.

- f. 2. mgr. orðast svo:

Uppsetning efnahagsreiknings, rekstrarreiknings og sjóðstreymis ef við á, svo og reikningsskilaaðferðir, mega ekki breytast frá ári til árs nema í undantekningartilvikum, ef með breytingunni má fá gleggri mynd eða ef breytingin er nauðsynleg til að taka upp nýjar reglur í samræmi við breytingar á lögum eða nýjar eða breyttar reikningsskilareglur.

- g. 3. mgr. orðast svo:

Hafi félag breytt uppsetningu efnahagsreiknings og rekstrarreiknings eða reikningsskilaaðferðum í samræmi við ákvæði 2. mgr. skal það að lágmarki upplýsa um ástæðu fyrir breytingunni í skýringum.

9. gr.

12. gr. laganna orðast svo:

Ef vikið er frá 2. tölul. 1. mgr. 11. gr. í samræmi við ákvæði 3. mgr. 11. gr. skal beita hinni nýju reikningsskilaaðferð afturvirktt, nema við breytingu á lögum eða við upptöku nýrra eða breyttra reikningsskilareglna sé sérstaklega kveðið á um að þess þurfi ekki. Ef það er sérstökum vandkvæðum bundið að ákvarða áhrifin af breytingunni á samanburðarfjárhæðir fyrir eitt eða fleiri tímabil skal beita hinni nýju aðferð á bókfært verð eigna og skulda í upphafi fyrsta tímabils sem notkun aðferðarinnar er gerleg og jafnframt skal leiðrétta viðeigandi liði á meðal eigin fjár og skal að lágmarki upplýsa um eftirfarandi atriði í skýringum:

1. ástæðu þess að breytt var um reikningsskilaaðferð, í hverju breytingin er fólgin og ástæðu þess að breytingin leiði til gleggri myndar hafi ástæður breytinga verið þær að ná fram gleggri mynd,
2. ef breytingin hefur áhrif á fjárhæðir í ársreikningnum á núverandi reikningsskilatímabili og á fyrri tímabilum, skal félagið, nema það sé bundið sérstökum vandkvæðum, upplýsa um áhrifin á hvern lið í ársreikningnum sem breytingin hafði áhrif á, og

3. ef það er bundið sérstökum vandkvæðum að ákvarða áhrifin á fjárhæðir í ársreikningnum, skal greina frá ástæðu þess.

10. gr.

13. gr. laganna orðast svo:

Breyti félag um reikningsskilaaðferð á grundvelli ákvæða laga, reglugerða eða reikningsskilaáæðla um slíka breytingu skulu þeir liðir í ársreikningnum, sem það hefur áhrif á, breytast í samræmi við nýja aðferð. Mismunurinn færast á eigið fé. Breytast samanburðarfjárhæðir til samræmis við hina nýju aðferð. Gera skal grein fyrir þessum breytingum í skýringum.

Ef reikningshaldslegu mati er breytt frá fyrra reikningsári skulu áhrifin koma fram á rekstrarreikningi á því tímabili, sem matsbreytingin er gerð á, og á síðari tímabilum, ef við á. Samanburðarfjárhæðir fyrri ára haldast óbreyttar.

Ef óljóst er hvort um breytingu á reikningshaldslegu mati eða reikningsskilaaðferð er að ræða skal flokka breytinguna sem matsbreytingu.

Ef ársreikningur fyrra reikningsárs hefur verið rangur í þeim mæli að hann hefur ekki gefið glögga mynd skulu áhrif af leiðréttingunni færast á eigið fé í ársbyrjun og samanburðarfjárhæðir leiðréttaðast samsvarandi. Gera skal grein fyrir þessum breytingum í skýringum.

11. gr.

15. gr. laganna fellur brott.

12. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 16. gr. laganna:

a. 1. mgr. orðast svo:

Félög mega að uppfylltum ákvæðum settra reikningsskilareglna telja til eignar óefnislegar eignir og skal þeirra þá getið í skýringum. Óheimilt er að eignfæra kostnað sem fallið hefur til vegna óefnislegrar eignar og gjaldfærður hefur verið á fyrri reikningsárum.

b. 2. mgr. orðast svo:

Þegar félög hafa eignfært þróunarkostnað skv. 1. mgr. og þróunarkostnaðurinn hefur ekki verið afskrifaður að fullu, er óheimilt að úthluta hagnaði nema að fjárhæð annars eigin fjár sem er tiltækt til ráðstöfunar og yfirfærður hagnaður sé a.m.k. jafnhár kostnaðinum sem ekki er afskrifaður. Þann lið skal leysa upp til jafns við fjárhæð árlegrar afskriftar eignfærðs þróunarkostnaðar. Einnig skal leysa upp liðinn ef eignin er seld, tekin úr notkun eða fullafskrifuð.

13. gr.

Í stað orðsins „má“ í 18. gr. laganna kemur: skal.

14. gr.

2. másl. 19. gr. laganna fellur brott.

15. gr.

21. gr. laganna fellur brott.

16. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 23. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „endingartíma“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: nýtingartíma.
- b. Við 1. málsl. 1. mgr. bætist nýr málslíður, sem verður 2. málsl., svohljóðandi: Val á afskriftaraðferð skal miðast við notkun á viðkomandi eign yfir nýtingartíma hennar.

17. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 24. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „réttinda eða þróunar“ í 1. mgr. kemur: eigna.
- b. Orðin „þó ekki á lengri tíma en 20 árum“ í 1. mgr. falla niður.
- c. Við 1. mgr. bætist nýr málslíður sem orðast svo: Val á afskriftaraðferð skal miðast við notkun á viðkomandi eign yfir nýtingartíma hennar.
- d. Á eftir 1. mgr. kemur ný málsgrein sem orðast svo:
Ef það er sérstökum vandkvæðum bundið að ákvarða nýtingartíma óefnislegrar eignar skal miða við að nýtingartími eignarinnar sé tíu ár og jafnframt skal í skýringum greina frá ástæðum fyrir vandkvæðum við að áætla nýtingartímamann.

18. gr.

Við 1. mgr. 28. gr. laganna bætist nýr málslíður, sem verður 1. málslíður svohljóðandi: Ársreikningur félaga skv. c- og d-lið 10. tölul. 2. gr. skal innihalda sjóðstreymisyfirlit.

19. gr.

Í stað orðsins „Eignarleigusamningar“ í 5. mgr. 29. gr. kemur orðið: Fjármögnunarleigusamningar.

20. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 30. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „markaðsverð“ kemur: gangvirði.
- b. Við 3. mgr. 30. gr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Hafi viðskiptavild sætt niðurfærslu sbr. ákvæði 1. mgr. er ekki heimilt að færa bókfært verð viðskiptavildar til fyrra horfs.
- c. 2. málsl. 4. mgr. hljóðar svo: Gera skal grein fyrir þeim í skýringum.

21. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 31. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:
Heimilt er að færa varanlega rekstrarfjármuni og óefnislegar eignir á gangvirði. Séu varanlegir rekstrarfjármunir eða óefnislegar eignir endurmetnar, skv. 1. málsl. þessarar greinar, skal endurmat fara fram árlega. Aðeins er heimilt að endurmeta óefnislegar eignir ef til staðar er virkur markaður fyrir viðkomandi eign.
- b. 4. mgr. orðast svo:
Hagnað eða tap sem myndast þegar eign skv. 1. mgr. er seld, tekin úr notkun eða ef forsendur fyrir endurmatinu eru ekki lengur fyrir hendi, skal færa í rekstrarreikning.
- c. 5. mgr. orðast svo:
Óheimilt er að úthluta fé úr endurmatssjóði, beint eða óbeint, nema um sé að ræða verðmætaaukningu sem komið hefur fram í raun.

22. gr.

Í stað orðsins „raunvirði“ í 1. mgr. 32. gr. kemur: gangvirði.

23. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 35. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „raunvirði“ í 1. mgr. kemur: endurheimtanlegt virði.
- b. 2. málsl. 1. mgr. fellur niður.
- c. Í stað 2. málsl. 1. mgr. koma tveir nýir málsliðir er orðast svo: Hafi skammtímakröfur sætt niðurfærslu skv. 1. málsl. og ástæður verðlækkunarinnar eiga ekki lengur við ber að færa bókfært verð þeirra til fyrra horfs. Matsbreytingu skv. 1. og 2. málsl. skal færa í rekstrarreikning.

24. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 36. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „ef þeirra hefur verið aflað í þeim tilgangi að selja aftur eða til að hagnast á skammtímaverðbreytingum“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: og skal flokka slíka fjármálagerninga annað hvort sem fjáreign á gangvirði í gegnum rekstur eða sem fjáreign til sölu.
- b. 3. mgr. fellur brott.

25. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 38. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:
Á rekstrarreikning skal færa þær breytingar á virði fjármálagerninga og skuldbindinga sem metnar eru í samræmi við 37. gr. Færa skal mótfærslu matsbreytingar vegna fjáreignar, sem sérstaklega er tilgreind á gangvirði í gegnum rekstrarreikning við upphaflega skráningu, á sérstakan gangvirðisreikning meðal eigin fjár.
- b. Í stað orðsins „verðbreyting“ í 1. tölul. 2. mgr. kemur: matsbreyting.
- c. Í stað orðanna „verðbreytingar á virði fjármálagerninga sem aflað er í þeim tilgangi að selja aftur“ í 2. tölul. 2. mgr. kemur: matsbreytingu vegna fjáreignar til sölu.
- d. Í stað orðsins „breytingar“ í 3. tölul. 2. mgr. kemur: matsbreytingar.
- e. Í stað orðsins „breytinga“ í 3. mgr. kemur: matsbreytinga.
- f. Í stað orðsins „verðbreytingunni“ í 4. mgr. kemur: matsbreytingu.

26. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 39. gr. laganna:

- a. 2. málsl. 1. mgr. fellur brott.
- b. 2. mgr. fellur brott.
- c. Í stað tilvísunarinnar: „1.-3. mgr.“ í 4. mgr. kemur: 1. og 2. mgr.
- d. Í stað tilvísunarinnar „sbr. 2. og 3. mgr.“ í 1. málsl. 5. mgr. kemur: sbr 1. og 2. mgr.
- e. Við 5. mgr. bætist: Færa skal mótfærslu slíkrar matsbreytingar vegna fjárfestingaeigna á gangvirðisreikning meðal eigin fjár. Leysa skal gangvirðisreikning upp til jafns við framkomnar breytingar á viðkomandi eign eða skuldbindingu þegar hún er seld eða innleyst eða forsendur fyrir verðbreytingunni eru ekki fyrir hendi.

27. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 41. gr. laganna:

- a. 3. málsl. 1. mgr. orðast svo: Hlutdeild í bundnum eiginfjárreikningum hjá dóttur- eða hlutdeildarfélagum skal færa á samsvarandi bundna eiginfjárreikninga félagsins.
- b. Í stað tölunnar „20“ í 3. málsl. 2. mgr. kemur: 10
- c. Við bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Nemi hlutdeild sem færð er í rekstrarreikningi hærri fjárhæð en sem nemur mótteknum arði eða þeim arði sem ákveðið hefur verið að úthluta, skal mismunurinn færður á bundinn hlutdeildarreikning á meðal eigin fjár. Sé hlutdeild félagsins í dóttur- eða hlutdeildarfélagi seld eða afskrifuð skal leysa hlutdeildarreikning upp og færa breytinguna á óráðstafað eigið fé eða ójafnað tap eftir atvikum.

28. gr.

42. gr. laganna fellur brott.

29. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 43. gr. laganna:

a. 1.mgr. orðast svo:

Í skýringum í ársreikningi skal a.m.k. veita upplýsingar um þau atriði sem tilgreind eru í 44.–64. gr., auk þeirra upplýsinga sem krafist er samkvæmt öðrum ákvæðum laga þessara. Enn fremur skulu eftirfarandi upplýsingar veittar:

1. heiti félagsins, félagsformi, heimilisfesti aðalskrifstofu félagsins og ef við á hvort verið sé að slíta félaginu,
2. grundvöll reikningsskilanna auk helstu reikningsskilaaðferða, þ.m.t. matsaðferðir og útskýringa á viðkomandi reikningsskilaaðferðum,
3. fjárhæðir og eðli einstakra liða í rekstrarreikningi og efnahagsreikningi sem eru óvenjulegir m.v. stærð eða tíðni,
4. það gengi sem miðað er við þegar fjárhæðir í reikningsskilunum eru byggðar á erlendum gjaldmiðlum og til samanburðar það gengi sem við var miðað í reikningsskilum fyrra árs.

b. Við bætist ný málsgrein, sem verður 2. mgr. svohljóðandi:

Þegar skýringar við einstaka liði rekstrarreiknings og efnahagsreiknings eru settar fram skulu þær vera í þeirri röð sem viðkomandi liðir eru settir fram í rekstrarreikningi og efnahagsreikningi.

c. Við bætist ný málsgrein, sem verður 3. mgr. svohljóðandi:

Reikningsskil skulu gefa glögga mynd af eignum og skuldum félags, fjárhagsstöðu þess og hagnaði eða tapi. Ef beiting laganna nægir ekki til að gefa glögga mynd af eignum eða skuldum félags, fjárhagsstöðu þess og hagnaði eða tapi skal veita viðbótarupplýsingar eftir þörfum í skýringum í ársreikningi til að uppfylla þá kröfu.

30. gr.

44. gr. laganna orðast svo:

Veita skal eftirfarandi upplýsingar þegar varanlegir rekstrarfjármunir eða óefnislegar eignir eru endurmetnar skv. 31. gr.:

1. aðferðir sem beitt var við endurmatið, ásamt upplýsingum um helstu forsendur sem liggja að baki matsaðferðum, upplýsingum um afskriftir endurmetinna fastafjármuna og hvort endurmatið hafi verið unnið af óháðum aðila eða ekki,
2. fyrir hvern flokk fastafjármuna sem hefur verið endurmetinn skal upplýsa um hvert bókfært verð viðkomandi eigna hefði verið ef endurmat hefði ekki farið fram og
3. hreyfingar á endurmatsreikningi á árinu, þ.m.t. matsbreytingar ársins og uppsafnaðar matsbreytingar við upphaf og lok fjárhagsárs ásamt upplýsingum um skattalega meðferð viðkomandi liða.

31. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 45. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „eru metnir til gangvirðis skv. 37. gr.“ í 1. másl. kemur: fjárfestingareignir eða eignir sem verða til við eldi lifandi dýra og ræktun plantna eru metnar til gangvirðis skv. 37. eða 39. gr.
- b. Í stað orðanna „hvort sem breytingin hefur verið færð á rekstrarreikning eða á gangvirðisreikning“ í 2. tölul. kemur: og annarra eigna skv. 1.-3.- tölul. 2. mgr. 37. gr.

32. gr.

Í stað tilvísunarinnar „1. og 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 56. gr. laganna kemur: c- og d- lið 10. tölul. 2. gr.

33. gr.

Í stað orðanna „starfsmanna að meðaltali“ í 58. gr. laganna kemur: ársverka.

34. gr.

Í stað tilvísunarinnar „1. og 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1. másl. 59. gr. laganna kemur: c- og d-lið 10. tölul. 2. gr.

35. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 63. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „Félag“ í 1. másl. kemur: skv. c- og d-lið 10. tölul. 2. gr.
- b. Á eftir orðinu „byggjast“ í 1. másl. kemur: „fjárhæð slíkra viðskipta og aðrar upplýsingar um viðskiptin sem nauðsynleg eru til að unnt sé að leggja mat á fjárhagsstöðu félagsins.
- c. 2. másl. fellur brott.

36. gr.

Í stað tilvísunarinnar „1. og 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1. mgr. 64. gr. laganna kemur: c- og d-lið 10. tölul. 2. gr. og 5. tölul. 2. gr.

37. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 65. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „skýrslu stjórnar“ í 3. mgr. kemur: skilum á ársreikningi.
- b. Við bætist ný málsgrein, sem verður 7. mgr., svohljóðandi:
Eigi félag eigin hluti skal gera grein fyrir fjölda þeirra og nafnverði. Hafi félagið aflað eða látið af hendi eigin hluti á reikningsárinu skal jafnframt greina frá ástæðu þess að hlutanna var aflað eða þeir látnir af hendi og fjölda og nafnverð þeirra hluta sem félagið aflaði eða lét af hendi ásamt upplýsingum um endurgjald hlutanna.
- c. Við bætist ný málsgrein, sem verður 8. mgr., svohljóðandi:
Leiki vafi á rekstrarhæfi skal gera grein fyrir því í skýrslu stjórnar.

38. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 66. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „skýrslu stjórna félaga skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1. mgr. kemur: félögum skv. c- og d-lið 10. tölul. 2. gr. og 5. tölul. 2. gr þar sem eignarhald eða notkun fjármálagerninga skiptir verulegu máli við mat á eignum, skuldum, fjárhagsstöðu og hagnaði eða tapi.
- b. 4, 5 og 6 tölul. í 1. mgr. falla brott.

- c. Við bætist ný málsgrein, er verður 2. mgr. svohljóðandi:
Í félögum þar sem rannsókn- og þróunarstarfsemi skiptir verulegu máli fyrir rekstur félagsins skal gera grein fyrir slíkri starfsemi.
- d. Við bætist ný málsgrein er verður 3. mgr. svohljóðandi:
Upplýsa skal um mikilvægar vísbendingar um ófjárhagslegan árangur, þ.m.t. upplýsingar um umhverfis- og starfsmannamál og þekkingarforða félagsins ef hann skiptir verulegu máli fyrir tekjuöflun í framtíðinni.
- e. Við bætist ný málsgrein er verður 4. mgr. svohljóðandi:
Félög skulu upplýsa um tilvist útibúa félagsins erlendis.
- f. Við bætist ný málsgrein er verður 5. mgr. svohljóðandi:
Heimilt er að upplýsa um þau atriði sem kveðið er á um í 1.-4. mgr. í skýringum með ársreikningi í stað skýrslu stjórnar.
- g. í stað tilvísunarinnar „1. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 2. mgr. kemur: 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.
- h. 2. mgr. gildandi laga verður 6. mgr.

39. gr.

Í stað tilvísunarinnar „1. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 66. gr. b. í lögnum kemur: 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.

40. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 66. gr. c. laganna:

- a. Í stað tilvísunarinnar „1. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1. mgr. kemur: a-lið 5. tölul. 1. mgr. 2. gr. eða 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.
- b. Í stað orðanna „samningu reikningsskila“ í 2. tölul. 2. mgr. kemur: reikningsskilaferlið.
- c. Í stað orðanna „stjórnar, framkvæmdastjórnar og eftirlitsstjórnar og nefnda þeirra“ í 3. tölul. 2. mgr. komi: fulltrúanefndar, stjórnar, framkvæmdastjórnar og nefnda stjórnar.

41. gr.

Við lögina bætist ný grein, 66. gr. d, svohljóðandi:

Félag sem fellur undir d-lið 10. tölul. 2. gr. og 5. tölul. 2. gr. og móðurfélög stórra samstæðna með meðalfjölda ársverka á fjárhagsárinu yfir 500 á dagsetningu efnahagsreiknings, skal láta fylgja í yfirliti með skýrslu stjórnar, upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að skilja þróun, umfang, stöðu og áhrif félagsins í tengslum við a.m.k. umhverfis-, félags- og starfsmannamál. Jafnframt skal gera grein fyrir stefnu félagsins í mannréttindamálum og hvernig félagið spornar við spillingar- og mútumálum. Yfirlitið skal enn fremur innihalda eftirfarandi:

- a. stutta lýsingu á viðskiptalíkani félagsins,
- b. lýsingu á stefnu félagsins í tengslum við mál skv. þessari grein, ásamt lýsingu á því hvaða áreiðanleikakönnunarferli félagið framfylgir,
- c. yfirlit afraksturs stefnu félagsins í málum skv. þessari grein,
- d. lýsingu á megináhættum sem tengjast þessum málum í rekstri félagsins þ.m.t., eftir því sem við á og í réttu hlutfalli, um viðskiptatengsl þess, vörur eða þjónustu, sem líkleg eru til að hafa skaðleg áhrif á þessum sviðum, og hvernig félagið tekst á við þá áhættu, og
- e. ófjárhagslegan mælikvarða á aðal afkomu tiltekins félags.

Ef félagið hefur ekki stefnu í tengslum við eitt eða fleiri mál skv. þessari grein, skal gera grein fyrir því með skýrum og rökstuddum hætti í yfirlitinu.

Í yfirlitinu skv. 1. mgr. skulu einnig, þar sem á við, koma fram frekari skýringar varðandi upphæðir sem greint er frá í ársreikningi.

Þegar félag sem um ræðir í 1. mgr. gerir samstæðureikning er nægilegt að upplýsingar skv. 1. - 2. mgr. nái eingöngu til samstæðunnar.

Dótturfélag er undanþegið upplýsingagjöf skv. 1. – 3. mgr. ef 4. mgr. á við.

42. gr.

Við lögina bætist ný grein, 66. gr. e., ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

skýrsla um greiðslur til stjórnvalda

Félög sem falla undir d-lið 10. tölul. 2. gr. og 5. tölul. 2. gr. með starfsemi í námuíðnaði eða við skógarhögg skulu gera og birta skýrslu um greiðslur til stjórnvalda á ársgrundvelli. Ráðherra setur reglugerð um framkvæmd þessarar lagagreinar.

Þessi skylda á ekki við um fyrirtæki sem er á innlendum markaði og er dóttur- eða móðurfélag samkvæmt skilgreiningu 4. og 27. tölul. 2. gr. laganna, ef eftirfarandi skilyrði eru uppfyllt:

- a. móðurfélagið lýtur íslenskum lögum,
- b. greiðslur til stjórnvalda sem fyrirtækið innir af hendi eru innifaldar í samstæðuskýrslunni um greiðslur til hins opinbera, sem móðurfélagið semur, í samræmi við reglugerð skv. 1. mgr.

43. gr.

2. mgr. 67. gr. laganna fellur brott.

44. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 68. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:
Móðurfélag þarf ekki að semja samstæðureikning ef samstæðan í heild fer ekki fram úr stærðarmörkum lítillar samstæðu skv. a. lið 31. tölul. 2. gr., nema að um sé að ræða einingu tengda almannahagsmunum.
- b. Við 1. másl. 3. mgr. bætist: eða ef öll dótturfélög þess má undanskilja frá samstæðureikningsskilum sbr. 70. gr.

45. gr.

Eftirfarandi breytingar verða gerðar á 70. gr. laganna:

- a. Í byrjun 3. tölul. 1. mgr. bætist: í algjörum undantekningartilvikum þegar.
- b. 3. mgr. fellur brott.

46. gr.

Í stað orðanna „fyrir lok“ í 1. másl. 2. mgr. 72. gr. komi orðin: fyrir eða eftir lok.

47. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 73. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:
Samstæðureikning skal semja samkvæmt ákvæðum þessa kafla og skal hann hafa að geyma rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi, skýringar og skýrslu stjórnar, ásamt áritun endurskoðanda eða undirritun skoðunarmanns.

- b. Við 2. máls. 3. mgr. bætist: þar með talið fella niður viðskipti innan samstæðu og bakfæra óinnleysta afkomu af þeim viðskiptum.
- c. 5. mgr. orðast svo:
Dótturfélag, sem keypt er á reikningsárinu, skal aðeins taka með í samstæðureikning frá þeim tíma sem móðurfélag öðlast yfirráð þess.
- d. 6. mgr. orðast svo:
Dótturfélag, sem selt er á reikningsárinu, skal aðeins taka með í samstæðureikning fram að þeim tíma sem móðurfélag missir yfirráð þess.

48. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 74. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna: „færð sem sérstakur liður í efnahagsreikningi“ í 1. másl. 3. mgr. kemur: færa sem sérstakan lið meðal eigin fjár.
- b. 2. másl. 3. mgr. orðast svo: Í rekstrarreikningi skal sýna skiptingu hagnaðar milli eigenda móðurfélags annars vegar og minnihlutaeigenda í dótturfélögum hins vegar.

49. gr.

76. gr. laganna orðast svo:

Ef dótturfélag, sem er hluti samstæðu, semur reikningsskil sín í öðrum gjaldmiðli en móðurfélagið ber að umreikna reikningsskil þess í gjaldmiðil móðurfélagsins áður en samstæðureikningur er saminn með eftirfarandi aðgerð:

- a) eignir og skuldir í sérhverjum efnahagsreikningi, sem er settur fram (þ.e. ásamt samanburðartölum), skal umreikna á lokagengi miðað við dagsetningu þess efnahagsreiknings,
- b) tekjur og gjöld í sérhverjum rekstrarreikningi (þ.e. ásamt samanburðartölum) skal umreikna á gengi á viðskiptadögum og
- c) allan gengismismun, sem leiðir af a) og b) liðum, skal færa sem aðgreindan þátt meðal eigin fjár.

Við umreikning skv. 1. mgr. er heimilt að nota meðalgengi tímabilsins við umreikning tekju- og gjaldaliða enda hafi gengið ekki sveiflast verulega á tímabilinu.

Gengismunurinn sem um getur í c-lið 1. mgr. stafar af:

- a) umreikningi tekna og gjalda á gengi þeirra daga, sem viðskiptin fara fram, og eigna og skulda á lokagengi. Slíkur gengismunur stafar bæði af tekju- og gjaldaliðum, sem eru færðir í rekstrarreikning, og þeim liðum sem eru færðirbeint á eigið fé.
- b) umreikningi á upphafsstöðu hreinna eigna á lokagengi sem er annað en fyrra lokagengi.

Þessi gengismunur er ekki færður í rekstrarreikning vegna þess að breytingarnar á genginu hafa lítil sem engin bein áhrif á núverandi sjóðstreymi eða framtíðarsjóðstreymi vegna rekstrarins. Þegar gengismunur tengist erlendum rekstri sem er

hluti af samstæðu en ekki að öllu leyti í eigu einingarinnar er uppsöfnuðum gengismun, sem hlýst af umreikningi og hægt er að rekja til hlutdeildar minnihluta, skipt niður á og færður sem hluti af hlutdeild minnihluta í efnahagsreikningi samstæðunnar.

50. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 87. gr d. laganna:

- a. Í stað „4.600.000 kr.“ kemur: 100.000 evrur.

- b. 2. másl. orðast svo: Við umreikning þessarar fjárhæðar í íslenskar krónur skal miða við opinbert viðmiðunargengi evru (kaupgengi) eins og það er skráð hverju sinni hjá Seðlabanka Íslands.

51. gr.

Í stað „1. tölul.“ í 87. gr. e. laganna kemur: 2. tölul.

52. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 90. gr. laganna:

- a. Í stað tilvísunarinnar „1. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1. mgr. kemur: 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.
- b. Seinni másl. 2. mgr. fellur brott.
- c. 3. mgr. fellur brott.
- d. Í stað tilvísunarinnar „1. tölul. 1. mgr. 1. gr. og 3. mgr.“ í 4. mgr. kemur: 2. tölul. 1. mgr. 1. gr.

53. gr.

Við 91. gr. laganna bætist: Taki félag ákvörðun um að hætta beitingu staðlanna, skal það tilkynna ársreikningaskrá um þá fyrirætlun sína fyrir upphaf nýs reikningsárs.

54. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 92. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „Félagi skv. 2. tölul. 1. mgr. og 2. másl. 4. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1. mgr. kemur: Félagi sem fellur undir gildissvið laganna skv. 1. gr.
- b. Orðin „og samstæðureiknings.“ í 1. mgr. falla brott
- c. Við 1. mgr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Sama gildir um samstæðureikning félagsins ef við á.
- d. 2. másl. 2. mgr. fellur brott.
- e. Við 3. mgr. bætist: Taki félag ákvörðun um að hætta beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla, eftir að hafa beitt þeim samfleytt í fimm ár, skal það tilkynna ársreikningaskrá um þá fyrirætlun sína fyrir upphaf nýs reikningsárs.

55. gr.

Tilvísunin „sbr. 92. gr.“ í 1. másl. 1. mgr. 94. gr. laganna fellur brott.

56. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 96. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „félagsins“ í 1. másl. 1. mgr. kemur: til að endurskoða ársreikning.
- b. Við bætist ný málsgrein sem verður 4. mgr. svohljóðandi:
Félög sem nýta sér heimild í 3. gr., til að skila rekstrarreikningi og efnahagsreikningi byggðum á skattframtali félagsins, eru undanþegin skyldunni til að kjósa einn eða fleiri endurskoðendur, endurskoðunarfyrtæki eða skoðunarmenn ársreikninga.

57. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 97. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo: Þeir aðilar sem kosnir eru til endurskoðunarstarfa skulu uppfylla hæfisskilyrði skv. 2. gr. laga nr. 79/2008 um endurskoðendur.
- b. 4. másl. 2. mgr. orðast svo: Ráðherra setur reglugerð um nánari skilyrði sem skoðunarmönnum ber að uppfylla hvað varðar hæfi og óhæði.

58. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 98. gr. laganna:

- a. Töluliðir 1., 2. og 3. í 1. mgr. hljóða svo:
 1. niðurstöðutala efnahagsreiknings: 200.000.000 kr.,
 2. hrein velta: 400.000.000 kr.,
 3. meðalfjöldi ársverka á fjárhagsárinu: 50
- b. 2. mgr. orðast svo:

Félög, sem flokkast sem einingar tengdar almannahagsmunum falla ekki undir 1. mgr.

59. gr.

Eftirfarandi breytingar verða gerðar á 99. gr. laganna:

- a. 2. mgr. fellur brott.
- b. 3. mgr. fellur brott.

60. gr.

Við 2. mgr. 102. gr. laganna bætist: Ráðherra setur reglugerð um hvað fólgið skuli í vinnu og verksviði skoðunarmanna við yfirferð á ársreikningi.

61. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 104. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „árita ársreikninginn og enn fremur samstæðureikning ef hann er saminn og skal áritunin fylgja ársreikningnum“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: undirrita og dagsetja áritun sína og skal áritunin fylgja ársreikningnum sem og samstæðureikningnum ef hann er saminn.
- b. 3. málsl. 2. mgr. fellur brott.
- c. 1. málsl. 3. mgr. orðast svo: Skoðunarmenn skulu að lokinni yfirferð ársreiknings undirrita og dagsetja staðfestingu á yfirferð sinni á ársreikningnum sem og samstæðureikningnum ef hann er saminn í samræmi við reglugerð sem ráðherra setur og skal staðfestingin fylgja reikningnum.
- d. 2. málsl. 3. mgr. fellur brott.
- e. Við 3. málsgrein bætist nýr málslíður sem verður 2. málslíður, svohljóðandi: Ef skoðunarmaður telur að ársreikningur eða samstæðureikningur innihaldi verulegar rangfærslur skal hann taka það fram sérstaklega.

62. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 109. gr. laganna :

- a. Á eftir orðinu „ársreiknings“ í 1. mgr. bætist við: og samstæðureiknings, ef við á.
- b. Í stað orðanna „í rafrænu formi“ í 4. málsl. 1. mgr. kemur: á rafrænu formi.
- c. 2. mgr. orðast svo:

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. er félögum sem nýtt hafa sér heimild í 3. gr. til að skila rekstrarreikningi og efnahagsreikningi byggðum á skattframtali félagsins, heimilt að skila slíkum ársreikningi innan þess frests sem ríkisskattstjóri veitir skattaðilum til að skila framtölum sínum, sbr. ákvæði 2. mgr. 93. gr. laga nr. 90/2003 um tekjuskatt.

63. gr.

1. mgr. 110. gr. laganna fellur brott.

64. gr.

111. gr. laganna fellur brott.

65. gr.

Í stað tilvísunarinnar „4. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1. mgr. 114. gr. laganna kemur: 3. tölul. 1. mgr. 1. gr.

66. gr.

Í stað tilvísunarinnar „4. tölul. 1. mgr. 1. gr.“ í 1., 2. og 3. mgr. 115. gr. laganna kemur: 3. tölul. 1. mgr. 1. gr.

67. gr.

116. gr. laganna fellur brott.

68. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 117. gr. laganna :

- a. Á eftir orðinu „krafist“ í 2. másl. 1. mgr. kemur: allra.
- b. 2. mgr. orðast svo: Í því skyni að sannreyna hvort félög uppfylli ákvæði laganna um stærðarflokkun hefur ársreikningaskrá heimild til að afla upplýsinga hjá ríkisskattstjóra um nafn og kennitölu þeirra félaga sem falla undir stærðarflokka skv. 10. og 27. tölul. 2. gr.

69. gr.

XII, kafli laganna, sem hefur fyrisögnina **Viðurlög og málsmeðferð**, orðast svo:

a. (120. gr.)

Stjórnvaldssektir.

Ársreikningaskrá skal leggja stjórnvaldssektir á þau félög sem vanrækja skyldu samkvæmt lögum þessum til að standa skil á ársreikningi eða samstæðureikningi til opinberrar birtingar innan þeirra fresta sem kveðið er á um í 109. gr. Fara skal með ársreikninga og samstæðureikninga sem ekki uppfylla ákvæði laga þessara um veitingu fullnægjandi upplýsinga eða skýringa eins og að reikningunum hafi ekki verið skilað innan þess frests sem kveðið er á um í 109. gr.

Þegar frestur samkvæmt 109. gr. til skila á ársreikningi eða samstæðureikningi er liðinn eða þegar ársreikningaskrá hefur komist að þeirri niðurstöðu að skýringar eða upplýsingar með ársreikningi eða samstæðureikningi sem lagður hefur verið fram til opinberrar birtingar hafi ekki verið fullnægjandi, skal ársreikningaskrá senda viðkomandi félagi bréf þar sem úrbóta er krafist og jafnframt er lögð stjórnvaldssekt á félagið að fjárhæð 600.000 kr.

Skili félag ársreikningi eða samstæðureikningi eða leggi fram fullnægjandi upplýsingar eða skýringar með ársreikningi eða samstæðureikningi innan 30 daga frá tilkynningu um álagningu stjórnvaldssektar skal ársreikningaskrá lækka sektarfjárhæðina um 90%. Ef úrbætur eru gerðar innan tveggja mánaða frá tilkynningu sektarfjárhæðar skal lækka sektarfjárhæðina um 60%. Ef úrbætur eru gerðar innan þriggja mánaða frá tilkynningu sektarfjárhæðar skal ársreikningaskrá lækka sektarfjárhæðina um 40%.

Stjórnvaldssektirnar eru aðfararhæfar. Sektor renna í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við innheimtuna. Ekki er unnt að skjóta ákvörðun ársreikningaskrár um álagningu sektar til æðra stjórnvalds.

Stjórnvaldssektum verður beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi.

b. (121. gr.)

Ef ársreikningi eða samstæðureikningi hefur ekki verið skilað innan 8 mánaða frá því að frestur samkvæmt 109. gr. til skila á ársreikningi eða samstæðureikningi er liðinn eða frá því að ársreikningaskrá hefur komist að þeirri niðurstöðu að skýringar eða upplýsingar með ársreikningi eða samstæðureikningi sem lagður hefur verið fram til opinberrar birtingar hafi ekki verið fullnægjandi skal ársreikningaskrá krefjast skipta á búi félagsins. Ráðherra setur nánari fyrirmæli um meðferð slíkra mála hjá ársreikningaskrá í reglugerð.

Pegar héraðsdómara hefur borist krafa um skipti skv. 1. mgr. skal hann fara með hana eftir fyrirmælum laga um gjaldþrotaskipti o.fl. um meðferð kröfu lánardrottins um að bú skuldara verði tekið til gjaldþrotaskipta.

Héraðsdómari skal kveða upp úrskurð um hvort orðið verði við kröfu um að bú félags verði tekið til skipta. Sé krafan tekin til greina skal farið með búið eftir fyrirmælum laga um skipti á dánarbúum o.fl. um meðferð dánarbús þar sem erfingjar taka ekki á sig ábyrgð á skuldbindingum þess látna að öðru leyti en því að hluthafar njóta ekki þeirrar stöðu sem erfingjar njóta við slík skipti fyrr en leitt er í ljós eftir lok kröfulýsingarfrests að eignir búsins muni hrökkva fyrir skuldum.

c. (122. gr.)

Sektor eða fangelsi.

Það varðar sektum eða fangelsi allt að sex árum, liggi þyngri refsing ekki við broti samkvæmt öðrum lögum, að brjóta gegn eftirtöldum ákvæðum laga þessara og reglum settum á grundvelli þeirra:

1. 10. tölul. 2. gr. ef félag er ranglega flokkað sem lítið eða örfélag.
2. 3. gr. um skyldu til að semja ársreikning í samræmi við lög þessi, reglugerðir og settar reikningsskilareglur eftir því sem við á.
3. 5. gr. ef ársreikningur eða samstæðureikningur gefur ekki glögga mynd af afkomu, efnahag og breytingu á handbæru fé.
4. 65. og 66. gr. um upplýsingagjöf í skýrslu stjórnar með ársreikningi.
5. 66. gr. a um skyldu stjórnar félaga sem fengið hafa skráningu fyrir einn eða fleiri flokka hlutabréfa á skipulegum verðbréfamarkaði til upplýsingagjafar.
6. 66. gr. b um undirritun yfirlýsingar stjórnarmanna í félagi sem gefið hefur út verðbréf sem tekin hafa verið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði innan Evrópska efnahagssvæðisins.
7. 66. gr. c um birtingu yfirlýsingar um stjórnarhætti.
8. 73. gr. um skyldu til að semja samstæðureikning samkvæmt ákvæðum VII. kafla laga þessara.
9. 85. gr. um skýrslu stjórnar um samstæðuna.
10. 87. gr. a um skyldu félags sem gefið hefur út hlutabréf eða skuldabréf sem tekin hafa verið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins til að semja árshlutareikning vegna fyrstu sex mánaða reikningsársins.
11. 87. gr. b um árshlutaskýrslu stjórnar félaga skv. 1. tölul. 1. mgr. 1. gr. vegna fyrstu sex mánaða reikningsársins.

12. 87. gr. e um skyldu félags sem gefið hefur út hlutabréf eða skuldabréf sem tekin hafa verið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins til að birta árshlutareikning vegna fyrstu sex mánaða reikningsársins.
13. 90. gr. um skyldu félags skv. 1. tölul. 1. mgr. 1. gr. til að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum við samningu samstæðureiknings síns.
14. 91. gr. um skyldu félags, sem ekki uppfyllir lengur skráningu á skipulögðum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins, í aðildarríki stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu eða í Færeyjum, til að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum.
15. 96. gr. um val á endurskoðanda, endurskoðunarfyrtæki eða skoðunarmönnum ársreikninga.
16. 2. mgr. 97. gr. um hæfi skoðunarmanna.
17. 99. gr. um skyldu móðurfélags, sem skylt er að semja samstæðureikning skv. VII. kafla, til að kjósa einn eða fleiri endurskoðendur eða endurskoðunarfyrtæki sem jafnframt skulu endurskoða dótturfélag þess ef þess er nokkur kostur.
18. 102. gr. um endurskoðun og yfirferð ársreiknings.
19. 103. gr. um upplýsingaskyldu stjórnar félags og framkvæmdastjóra við endurskoðendur og skoðunarmenn.
20. 1. og 2. mgr. 104. gr. um áritun endurskoðenda á ársreikning og samstæðureikning.
21. 3. mgr. 104. gr. um undirritun skoðunarmanna á ársreikning og samstæðureikning.
22. 108. gr. um bann við því að endurskoðendur eða skoðunarmenn og samstarfsmenn þeirra veiti einstökum félagsaðilum eða óviðkomandi aðilum upplýsingar um hag félagsins.
23. 108. gr. a um skipun endurskoðunarnefndar við einingu tengdri almannahagsmunum.
24. 108. gr. d um skyldu endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtækis til að gera endurskoðunarnefnd árlega grein fyrir störfum sínum og óhæði og skila skriflegri skýrslu um mikilvæg atriði sem fram hafa komið við endurskoðunina.

d. (123. gr.)

Brot gegn lögum þessum er varða sektum eða fangelsi varða refsingu hvort sem þau eru framin af ásetningi eða gáleysi.

Heimilt er að gera upptækan með dómi beinan eða óbeinan hagnað sem hlotist hefur af broti gegn ákvæðum laga þessara er varða sektum eða fangelsi.

Tilraun til brots eða hlutdeild í brotum samkvæmt lögum þessum er refsiverð eftir því sem segir í almennum hegningarlögum.

e. (124. gr.)

Embætti héraðssaksóknara fer með frumrannsókn sakamála vegna brota á lögum þessum.

Sakir samkvæmt lögum þessum fynast á sex árum miðað við upphaf rannsóknar á vegum héraðssaksóknara, gegn manni sem sökunaut, enda verði ekki óeðlilegar tafir á rannsókn máls eða ákvörðun refsingar.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

I. Tilefni og nauðsyn lagasetningar

Frumvarp þetta er samið í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu en mikilvægt er að ársreikningar félaga séu skýrir og gefi glögga mynd af stöðu þeirra félaga sem við á. Með árlegum reikningsskilum er ólíkum markmiðum fylgt eftir. Reikningsskil hafa ekki einungis upplýsingagildi fyrir fjárfesta á fjármagnsmörkuðum, heldur eru þar einnig rakin fyrri viðskipti, auk þess að þau efla stjórnarhætti fyrirtækja. Með löggjöf um reikningsskil þarf að tryggja jafnvægi milli hagsmuna viðtakenda reikningsskila og hagsmuna fyrirtækja með tilliti til þess að skýrslugjafarskyldan sé ekki óþarflega íþyngjandi. Jafnvægi á milli þeirra upplýsinga sem þörf er á fyrir heilbriggt viðskiptalíf og vinnu félagsins sjálfs að birta þessar upplýsingar.

Með frumvarpinu er megin áhersla lögð á einföldun fyrir félög í landinu, að draga úr umsýslukostnaði minnstu félaganna og bæta viðskiptaumhverfi þeirra. Farið var markvisst yfir greinar laganna og þær skoðaðar með tilliti til einföldunar og ábendingar hvað betur mætti fara. Einnig er með frumvarpinu innleidd tilskipun Evrópusambandsins nr. 2013/34/ESB sem fjallar um ársreikninga félaga af tiltekinni gerð og fellir úr gildi ársreikningatilskipanir Evrópusambandsins til margra ára nr. 78/660/EBE og nr. 86/349/EBE. Fyrir utan að sameina þessar tvær tilskipanir, er markmið tilskipunar nr. 2013/34/ESB m.a. að draga úr umsýslukostnaði lítilla og meðalstórra félaga og bæta viðskiptaumhverfi þeirra.

Lítill félög gegna mikilvægu hlutverki fyrir hagkerfið og er markmiðið að bæta viðskiptaumhverfi varðandi frumkvöðlastarfsemi og að festa meginregluna „hugsíð smátt í fyrstu“ í sessi. Stefnan miðar að því að draga úr stjórnsýsluálagi og bæta viðskiptaumhverfið, einkum fyrir lítill félög, draga úr skriffinnsku og bæta reglumgjörðina.

Áriðandi er að samræma löggjöf innan EES-svæðisins varðandi framsetningu og efni árlegra reikningsskila og aðferðir sem þar eru notaðar og birtingu reikningsskila til að vernda hagsmuni hluthafa, félagsmanna og þriðju aðila.

Vinnuhópur á vegum ráðuneytisins, sem samanstóð af fulltrúum ráðuneytisins, ársreikningaskrár, Fjármálaeftirlitsins (FME), Félags löggiltra endurskoðenda (FLE) og Félagi bókhaldsstofa, vann markvisst að því að einfalda og betrubæta regluverkið en megináhersla frumvarpsins er á einföldun fyrir stærstan hluta félaga í landinu, draga úr umsýslukostnaði minnstu félaganna og bæta viðskiptaumhverfi þeirra. Fór hópurinn yfir ákvæði tilskipunarinnar með tilliti til þess hvernig best væri að innleiða ákvæði hennar í íslensk lög auk þess sem farið var ítarlega yfir greinar laganna með það fyrir augum að einfalda regluverkið og gera leikreglurnar skýrari fyrir félög í landinu. Einnig var farið yfir ábendingar sem borist hafa frá haghöfum um hvað betur mætti fara í lögum um ársreikninga.

II. Meginefni frumvarpsins

Meginbreytingar þær sem lagðar eru til í frumvarpinu lúta að einföldun fyrir lítill félög í landinu. Einnig eru lagðar til breytingar sem er ætlað að koma til móts við ábendingar haghafa og breytingar sem leiða af innleiðingu á nýrri ársreikningatilskipun ESB.

Ein stærsta breytingin sem lögð er til í frumvarpinu lýtur að minnstu félögunum. Mörg nýsköpunarfélög eru smá í byrjun og er mikilvægt að einfalda umhverfið fyrir slík félög sem

eru að byggjast upp. Í frumvarpinu er lögð til ný stærðarflokkun sem m.a. nær til minnstu félaganna, svonefndra örfélaga. Þetta eru félög sem fara ekki yfir mörkin á a.m.k tveimur af eftirfarandi: með minna en 20 milljónir í niðurstöðutölu efnahagsreiknings og 40 milljónir í hreina veltu og 3 ársverk að meðaltali. Þessum félögum verður heimilt að skila einfaldri útgáfu af ársreikningi til ársreikningaskrár sem byggist á skattframtali félagsins. Forsvarsmenn félagsins geta, um leið og þeir skila skattframtali, valið að gefa samþykki sitt fyrir því að lykiltölur úr skattframtali félagsins verði sendar ársreikningaskrá sem fullgildur ársreikningur til birtingar. Slíkan ársreikning þarf hvorki að yfirfara af skoðunarmanni né endurskoða né heldur að láta fylgja með skýrslu stjórnar. Þetta einfaldar skil fyrir um 80% félaga á Íslandi og minnkar stjórnsýslukostnað þessara félaga verulega. Einnig er vonast til að fleiri félög skili ársreikningum á réttum tíma með þessu fyrirkomulagi. Þetta skapar tækifæri fyrir eftirlitsaðila að einbeita sér að skilum stærri félaga.

Notendur reikningsskila hafa að jafnaði takmarkaðri þörf fyrir viðbótarupplýsingar frá minnstu fyrirtækjunum og er því takmörkuð upplýsingaskylda örfélaga réttlætunleg. Notendur reikningsskila frá meðalstórum og stórum félögum þurfa að jafnaði ítarlegri upplýsingar og ættu því frekari upplýsingar að vera veittar á tilteknum sviðum fyrir slík félög. Jafnframt er mikilvægt að endurskoðun og eftirlit sé virkt til að vekja tiltrú á þeim upplýsingum sem viðskiptalífið reiðir sig á.

Í tengslum við einföldun á skilum á upplýsingum í ársreikningum fyrir um 80% félaga er lagt til að felld verði niður heimild félaga innan nánar tilgreindra stærðarmarkna til að skila samandregnum reikningum en einnig er lagt til að fella niður heimild til að skila samandregnum reikningum þegar sérstakar samkeppnisaðstæður mæla með því sbr. 116. gr. laganna. Erfitt hefur verið fyrir eftirlitsaðila að meta þessar sérstöku samkeppnisaðstæður og því hefur ákvæðið ekki virkað sem skyldi.

Meginreglan er að ársreikningar og samstæðureikningar eiga að vera endurskoðaðir. Þessi endurskoðunarskylda ætti ekki að þurfa að ná yfir minnstu félögin. Í mörgum litlum félögum eru sömu einstaklingar bæði hluthafar og stjórnendur og hafa af þeim sökum takmarkaða þörf fyrir vottun þriðja aðila á ársreikningnum. Því er lagt til að þau örfélög sem nýta sér «hnappinn» hjá RSK þurfi ekki á yfirferð skoðunarmanna eða endurskoðun að halda. Með slíku fyrirkomulagi minnkar jafnframt stjórnsýslubyrði þessara félaga.

Hugtakið skoðunarmenn verður enn að finna í lögnum. Lagt er til í frumvarpinu að krafa um yfirferð skoðunarmanna verði áfram inni í lögnum fyrir þann hóp lítilla félaga sem eru yfir viðmiðunarmörkum fyrir örfélög eða nýta sér ekki af einhverjum ástæðum hina einföldu leið «hnappsins» við skil á ársreikningi með skilum á skattframtali félagsins og að neðri viðmiðunarmörkum endurskoðunarskyldunnar. Áætlað er að um 4000 félög muni falla undir kröfuna um yfirferð skoðunarmanna. Lagt er til að ráðherra setji reglugerð um þau skilyrði sem skoðunarmönnum beri að uppfylla og hvað fólgið skuli í vinnu þeirra.

Samkvæmt frumvarpinu er dregið úr upplýsingagjöf sem lítill félög þurfa að láta fylgja ársreikningi í skýringum svo sem varðandi sjóðstreymi en einnig eru litlar samstæður undanþegnar þeirri skyldu að semja samstæðureikning. Ástæða þess er sú að notendur reikningsskila lítilla félaga hafa ekki sömu þörf fyrir ítarlegar upplýsingar og stærri félög og einnig getur það vegið þungt í rekstri lítilla félaga að gera samstæðureikningsskil til viðbótar við árleg reikningsskil móðurfélags.

Frumvarpið felur í sér að sett eru stærðarmörk fyrir örfélög, lítil félög, meðalstór félög og stór félög auk skilgreiningar á einingu tengdum almannahagsmunum en slík félög skulu flokkuð sem stór félög. Skilgreiningarnar á þessum félögum sem lagðar eru til í frumvarpinu eru þær sömu og samkvæmt nýju ársreikningatilskipun Evrópusambandsins nema varðandi örfélögin. Undanþágur fyrir örfélög samkvæmt tilskipuninni eru valfrjálssar og því var farið yfir markaðinn hér á landi og ákveðið að leggja til umræddar breytingar fyrir um 80% félaga hér á landi eins og áður hefur komið fram.

Breytt er orðalagi í 1. gr. laganna um gildissvið þeirra til að taka af allan vafa um að félög með takmarkaðri ábyrgð, óháð því hvort þau teljist vera í atvinnurekstri eða ekki falli undir lög um ársreikninga og sé þar með skylt að skila ársreikningi til ársreikningaskrár. Með þessu næst að hafa betri yfirsýn yfir markaðinn.

Í frumvarpinu eru lagðar til breytingar í ljósi reynslu síðustu ára og einstök atriði skilgreind nánar til að gera lögina skýrari. Má þar nefna breytingu á 19. gr. laganna sem felur í sér að eigin hlutir skuli færðir til lækkunar á heildarhlutfé. Samkvæmt því er ekki leyfilegt að eignfæra eigin hluti og eru rökkin fyrir því þau að eigin hlutir eru breyting á fjármagnskipan félags en ekki eign þess þar sem verið er að lækka eigið fé. Einnig er lögð til breyting á 39. gr. laganna til að leggja á það áherslu að matsbreytingar fjárfestingareigna skuli færðar á endurmatsreikning meðal eiginfjár sem ekki er heimilt að ráðstafa til eigenda félagsins, þ.e. greiða út sem arð, nema að uppfylltum tilteknum skilyrðum.

Fellt er niður ákvæði laganna um að sameignarfélög og samlagsfélög skuli senda ársreikningaskrá tilkynningu um nafn, heimilsfang, félagsform og atvinnugrein sína samtímis því að þau senda henni í fyrsta sinn birtingarskyld gögn. Þessar upplýsingar eru nú skráðar í firmaskrá sem vistuð er hjá fyrirtækjaskrá ríkisskattstjóra og því er ekki talin þörf á þessu ákvæði.

Í frumvarpinu er einnig innleidd tilskipun Evrópusambandsins nr. 2014/95/ESB er varðar birtingu tiltekinna stórra fyrirtækja og samstæðna á ófjárhagslegum upplýsingum og upplýsingum um fjölbreytileika en samfélagsábyrgð félaga er að koma sterkar inn og er byrjað á stærstu fyrirtækjunum.

Auk þess og til að auka gagnsæi greiðslna til stjórnvalda skulu stór félög og einingar tengdar almannahagsmunum með starfsemi í námuiðnaði eða við skógarhögg birta helstu greiðslur til hins opinbera í löndum þar sem þau starfa í sérstakri skýrslu á ársgrundvelli. Í skýrslunni þarf þó ekki að tiltaka greiðslu ef hún er undir kr. 15.000.000 á reikningsárinu hvort sem um er að ræða eingreiðslu eða röð tengdra greiðslna. Ekki er talið að þetta ákvæði nái til margra félaga hér á landi í dag en þetta stuðlar að auknu gagnsæi fyrirtækja í Evrópu.

Í þessu frumvarpi er ekki gerð breyting á IX. kafla A. Endurskoðunarnefnd, þar sem fyrir liggur að endurskoða þarf þann kafla í tengslum við vinnu sem hafin er við yfirferð á lögum um endurskoðendur og innleiðingu á tilskipun 2014/56/ESB og reglugerð Evrópusambandsins nr. 537/2014 um endurskoðun tiltekinna félaga.

Vinnuhópurinn sá ljós í, sbr. umfjöllun um breytingar á 65. gr. laganna, að sett verði á laggirnar rafræn hlutaskrá þar sem á hverjum tíma er hægt að vita hverjir eru hluthafar félagsins. Slík skrá kæmi þá í stað skrár yfir alla hluthafa sem fylgja á skýrslu stjórnar samkvæmt gildandi lögum. Þetta er talið geta einfaldað og minnkað skýrslubyrði félaga

töluvert. En þar til slík rafræn skrá lítur dagsins ljós er lagt til að sú krafa um skrá sem fylgja skuli skýrslu stjórnar um alla hluthafa félagsins falli niður en í stað skuli senda slíka skrá með ársreikningi til ársreikningaskrár en í ákvæðinu stendur að ársreikningaskrá skal gera félögum kleift, við rafræn skil á ársreikningum, að nota áður innsendar upplýsingar til ríkisskattstjóra um hluthafa í félaginu til að útbúa þann lista. Þetta er talið einfalda og létt á byrgðum félaga.

Aðrar breytingar miða að því að auka gagnsæi í viðskiptum þ.m.t. að sporna við kennitölufлакki og bæta skil ársreikninga. Í því sambandi er lögð til breyting á 1. gr. laganna til að tryggt sé að öll félög sem falla undir lög um ársreikninga skili ársreikningum til ársreikningaskrár hvort sem þau stunda atvinnurekstur eða ekki. Jafnframt er lagt til að styrkt verði sektarheimild ársreikningaskrár svo að það ferli taki styttri tíma og sé einfaldara í framkvæmd en hefur verið til að knýja fram skil á ársreikningum. Enn fremur er lagt til að stytta ferlið varðandi slit félaga hafi ársreikningi ekki verið skilað. Heimild til að kalla eftir slitum verði færð til ársreikningaskrár frá ráðherra.

Farið var yfir viðurlagaákvæði laganna og á því gerðar gagngerar breytingar. Þar má fyrst nefna breytingar til einföldunar stjórnvaldssektum vanræki félög skyldu sína að standa skil á ársreikningi eða samstæðureikningi til opinberrar birtingar innan tilskilins frests eða leggja fram ófullnægjandi upplýsingar eða skýringar með ársreikningi eða samstæðureikningi. Skal ársreikningaskrá senda bréf þar sem úrbóta er krafist og jafnframt er lögð á félagið stjórnvaldssekt kr. 600.000.- Skili félagið svo fullnægjandi upplýsingum innan 30 daga beri ársreikningaskrá að lækka sektarfjárhæðina um 90%. Innan tveggja mánaða lækkar sektin um 60% og innan þriggja mánaða um 40%. Ef ekkert er aðhafst eftir 8 mánuði skal ársreikningaskrá krefjast skipta á búi félagsins.

Auk þess voru refsingaákvæðin tiltekin í ljósi skýrleika refsheimilda þ.e. fyrir hvaða brot er verið að refsa og hve þung sú refsing sé

Auk þess eru í frumvarpinu lagðar til minni breytingar sem hljótast af almennri yfirferð yfir lög, breytingar sem leiða af tilskipuninni og ábendingum um hvað betur mætti fara.

III. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar

Frumvarpið þótti ekki kalla á sérstaka skoðun á samræmi við stjórnarskrá. Með frumvarpinu er innleidd ný ársreikningatilskipun Evrópusambandsins nr. 2013/34/ESB um árleg reikningsskil, samstæðureikningsskil og tilheyrandi skýrslur tiltekinna tegunda fyrirtækja, um breytingu á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2006/43/EB og niðurfellingu tilskipana ráðsins 78/660/EBE og 83/349/EBE. Einnig er með frumvarpinu innleidd tilskipun Evrópusambandsins nr. 2014/95/ESB er varðar birtingu tiltekinna stórra fyrirtækja og samstæðna á ófjárhagslegum upplýsingum og upplýsingum um fjölbreytileika.

IV. Samráð

Farið var yfir athugasemdir sem bárust frá ársreikningaskrá, reikningsskilanefnd Félags löggiltra endurskoðenda (FLE) og annarra haghafa. Einnig áttu ársreikningaskrá, Fjármálaeftirlitið (FME), Félag löggiltra endurskoðenda (FLE) og Félag bókhaldsstofa fulltrúa í vinnuhópi sem vann að samningu frumvarpsins. Haldinn var kynningarfundur um

frumvarpsdrögin sem haghöfum var boðið á. Þá voru frumvarpsdrögin sett á heimasíðu ráðuneytisins og óskað eftir athugasemdum.

V. Mat á áhrifum

Frumvarpið er lagt fram í þeim tilgangi að einfalda og skýra reikningsskilareglur fyrir félög í landinu og bæta þannig viðskiptaumhverfi þeirra. Sérstök áhersla er lögð á að létta stjórnslubyrði minnstu félaganna. Samkvæmt upplýsingum frá RSK ættu um 80% félaga á landinu að geta nýtt sér þá einföldun sem boði er upp á með einfaldari skilum á ársreikningi samhliða skattskilum þar sem ekki er gerð krafa um að ársreikningurinn sé yfirfarinn af skoðunarmanni eða endurskoðaður af endurskoðanda. Með þessu sparast vinna við að leggja sérstaklega fram ársreikning til ársreikningaskrár auk þess að kostnaður vegna yfirferðar þriðja aðila sparast í þessu sambandi. Talið er að þetta breytta fyrirkomulag stuðli einnig að betri skilum á ársreikningum til ársreikningaskrár en upplýsingar í ársreikningaskrá eru grundvöllur fyrir heilbrigt og gagnsætt viðskiptalíf í landinu. Einnig er talið að þetta spari útgjöld hjá ársreikningaskrá vegna innheimtu ársreikninga.

Einnig er talið að stjórnvaldssektir sem lagðar eru á félög sem ekki skila ársreikningum muni hafa þau áhrif að fleiri félög skili á settum tíma. Ef þau geri það ekki skuli sekta þau og rennur sektin í ríkissjóð. Skili þau ekki innan 8 mánaða frá lokafresti skal ársreikningaskrá krefjast skipta á búi félagsins. Talið er að þetta muni hafa þau áhrif að þau félög sem ekki eru virk félög fari af markaðinum eða skili þá ársreikningi og verður þá skýrari mynd af því hvernig markaðurinn lítur út en það hefur verið vandkvæðum háð að kortleggja hann þegar ekki er vitað hve mörg félög er í raun svokölluð „dauð“ félög.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Eitt af meginmarkmiðum ársreikningatilskipunarinnar er að draga úr stjórnslubyrðum fyrir minni félög í samræmi við meginregluna um hugsum smátt í upphafi (think small first). Í þeim tilgangi var ákveðið að einfalda fjórðu tilskipunina og draga þannig úr íþyngjandi kröfum fyrir lítil félög, sér í lagi fyrir örfélög. Í 2. tölul. 1. mgr. 1. gr. gildandi laga eru sett fram stærðarviðmið sem hafa í för með sér auknar kröfur fyrir félög sem uppfylla þau viðmið. Í 1.-4. mgr. 3. gr. tilskipunarinnar eru félög flokkuð í fjóra flokka, þ.e. örfélög, lítil félög, meðalstór félög og stór félög og í tilskipunni eru takmarkanir á því hvaða kröfur má gera til fjárhagsyfirlita og upplýsinga í reikningsskilum þessara félaga ef þau falla undir skilgreiningu fyrir örfélög eða lítil félög.

Í frumvarpinu er lögð til sú breyting á 1. gr. þannig að tilvísun í stærðarviðmið skv. 2. tölul. 1. mgr. fellur út en þess í stað er skilgreiningum á örfélögum, litlum félögum, meðalstórum félögum og stórum félögum bætt við 10. tölul. 1. mgr. 2. gr. Einnig er tölulíðum 1. mgr. 1. gr. fækkað um einn og gildir 1. tölul. um öll félagaform þar sem ábyrgð félagsaðila er takmörkuð og 3. tölul. um félagsform þar sem ábyrgð félagsaðila er ótakmörkuð.

Í frumvarpinu er lagt til að 3. tölul. 1. mgr. 1. gr. nógildandi laga falli brott. Orðalag nógildandi 3. tölulíðar 1. mgr. 1. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga kom inn í lögum með lögum nr. 45/2005 um breytingu á lögum nr. 144/1994 um ársreikninga, með síðari breytingum. Í athugasemdum við frumvarpið kom m.a. fram að frumvarpinu væri ætlað að

innleiða reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1606/2002 frá 19. júlí 2002, um beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla. Þá sagði orðrétt í athugasemdunum:

„Samkvæmt túlkun framkvæmdastjórnar ESB er hugtakið félag (e. company) í 4. og 5. gr. reglugerðar (EB) nr. 1606/2002 ekki eingöngu bundið við hlutafélög, heldur tekur hugtakið einnig til sameignarféлага og annarra félagsforma sem stunda atvinnurekstur í hagnaðar skyni. Í 2. mgr. 48. gr. Rómarsáttmálans (2. mgr. 34. gr. EES-samningsins) segir: „Með félögum eða fyrirtækjum er átt við félög eða fyrirtæki, stofnuð á grundvelli einkamálaréttar eða verslunarréttar, þar með talin samvinnufélög, svo og aðrar lögpersónur sem lúta allsherjarrétti eða einkamálarétti, þó að frátöldum þeim sem ekki eru rekin í hagnaðarskyni“. Þessi skilgreining endurspeglast í gildissviði eftirtalinnna tilskipana Evrópusambandsins, sem sækja lagastoð sína í g-lið 2. mgr. 44. gr. Rómarsáttmálans, er vísar til skilgreiningar 2. mgr. 48. gr. sáttmálans“.

Tilvitnunin fjallar um túlkun framkvæmdastjórnar ESB á hugtakinu félag (e. company) í 4. og 5. gr. reglugerðar nr. 1606/2002. Vísað er til orðalags 2. mgr. 48. gr. Rómarsáttmálans í þessu samhengi. Í íslenskri þýðingu á 2. mgr. 48. gr., sem tekin var inn í EES samninginn segir: „Með félögum eða fyrirtækjum er átt við félög eða fyrirtæki, stofnuð á grundvelli einkamálaréttar eða verslunarréttar, þar með talin samvinnufélög, svo og aðrar lögpersónur sem lúta allsherjarrétti eða einkamálarétti, þó að frátöldum þeim sem ekki eru rekin í hagnaðarskyni“. Í enskum texta 2. mgr. 48. gr. Rómarsáttmálans er orðalagið í niðurlagi skilgreiningarinnar svohljóðandi: „Companies or firms means companies or firms constituted under civil or commercial law, including cooperative societies, and other legal persons governed by public or private law, save for those which are non-profit-making“. Hvað átt er við með „non-profit making“ er ekki skýrt nánar, en almennt er talið að það taki til félagasamtaka sem rekin eru í góðgerðarskyni og eru því ekki rekin í hagnaðarskyni. Ekki er tekið á því sérstaklega hvort þau félög stundi atvinnurekstur, þó vísað sé til þess í athugasemdum við áður nefnt frumvarp.

Ekkert í orðalagi reglugerðar nr. 1606/2002, né tilskipunar 78/660/EBE um ársreikninga félaga af tiltekinni gerð, með áorðnum breytingum, en sú tilskipun er sú tilskipun sem lögum nr. 3/2006 er m.a. ætlað að innleiða, gefur til kynna að ætlast sé til að félög með takmarkaða ábyrgð, sem ekki stundi atvinnurekstur, séu undanskilin þeirri skyldu sem þar er kveðið á um, varðandi skil á ársreikningi.

Er því nauðsynlegt að gera breytingu á orðalagi 3. töluliðar 1. mgr. 1. gr. laganna til þess að taka af allan vafa um að félögum með takmarkaðri ábyrgð, óháð því hvort þau teljist vera í atvinnurekstri, sé skylt að skila ársreikningi.

Greinin er að öðru leyti efnislega óbreytt frá ákvæðum 1. gr. gildandi laga.

Um 2. gr.

Lagt er til að færa allar skilgreiningar gildandi laga í 2. gr. og að bætt verði við þeim skilgreiningum sem fram koma í tilskipuninni og ekki er að finna í nógildandi lögum að teknu tilliti til eftirfarandi athugasemda.

Samkvæmt 1.- 4. mgr. 3. gr. tilskipunarinnar ber að flokka félög í fjóra flokka eftir stærð þeirra, þ.e. örfélög, lítil félög, meðalstór félög og stór félög. Skal þessi flokkun byggjast á niðurstöðutölu efnahagsreiknings í lok reikningsskilatímabils, hreinni veltu og fjölda ársverka.

Stærðarmörk félaga er að finna í 3. gr. tilskipunarinnar. Stærðarmörkin fyrir niðurstöðutölu efnahagsreiknings og hreina veltu eru þar gefin upp í evrum. Umreikningur

evra í íslenskar krónur miðast við viðmiðunargengi Seðlabanka Íslands 19. júlí 2013 eða kr. 159,13 og heimilt er innan 5% frávíka að námunda útreikning í íslenskar krónur við heilar krónutölufjárhæðir. Varðandi stærðarmörk örfélaga þá eru undanþágur fyrir örfélög valkvæðar skv. 9. kafla tilskipunarinnar. Talið er rétt að bjóða upp á einföldun og minni stjórnslubyrði fyrir örfélög. Stærðarmörk í frumvarpinu voru ákveðin út frá skoðun á íslenska markaðnum. Samkvæmt tölulegum upplýsingum frá RSK falla um 80% félaga undir stærðarmörkin fyrir örfélög ef miðað er við tillögu skv. 1. tölul. 1. gr. frumvarpsins.

Í 2. mgr. 10. tölul. er lagt til að heimilt verði að miða við önnur atriði þegar tekjur eru reiknaðar í þeim tilvikum sem hreinar tekjur eru ekki lýsandi fyrir starfsemi viðkomandi félags. Einnig kemur fram í 2. mgr. 10. tölul. að við útreikninga á viðmiðunarmörkum móðurfélaga skuli miða við stærð samstæðu eða samtölu móðurfélags og dótturfélags sé ekki saminn samstæðureikningur. Þá er lagt til í 2. mgr. 10. tölul. að flokkun félaga skuli ekki breytast nema að félag annað hvort fari yfir, eða hætti að fara yfir, viðmiðunarmörk á viðkomandi og síðastliðnu reikningsári.

Til samræmis við ákvæði 40. gr. tilskipunarinnar er í e-lið 10. tölul. gert ráð fyrir að fara skuli með félag sem telst vera eining tengd almannahagsmunum (public-interest entities) sem stórt félag, án tillits til niðurstöðutölu efnahagsreiknings, hreinnar veltu eða fjölda ársverka.

Um 3. gr.

Lagt er til að bætt verði við 1. mgr. 3. gr. laganna að ef ekki er mælt fyrir um tiltekið atriði í lögum þessum eða reglugerðum þá skuli fara eftir ákvæðum í settum reikningsskilareglum varðandi það atriði. Rétt þykir að hnykkja á þessu en gagnrýnt hefur verið að samspil og forgangsroðun á milli laganna og settra reikningsskilareglna sé ekki skýrt.

Ákvæði 1. mgr. 4. gr. tilskipunarinnar kveður á um að ársreikningur skuli mynda eina heild og skuli að lágmarki innihalda efnahagsreikning, rekstrarreikning og skýringar. EES-ríkjum er ekki heimilt að gera kröfur um að félög sem eru skilgreind sem lítil félög semji önnur fjárhagsyfirlit. EES-ríkjum er þó heimilt að kveða á um að reikningsskil annarra félaga en lítilla, þ.e. meðalstór eða stór félög, innihaldi önnur fjárhagsyfirlit. Samkvæmt núgildandi lögum skulu ársreikningar allra félaga hafa að geyma efnahagsreikning, rekstrarreikning, sjóðstreymi, skýringar og skýrslu stjórnar og skal áritun endurskoðanda eða staðfesting skoðunarmanns fylgja reikningnum. Lagt er til að orðalag 2. mgr. verði breytt þannig að ársreikningur skuli að lágmarki hafa að geyma rekstrarreikning, efnahagsreikning og skýringar. Jafnframt er lagt til að í ársreikningi komi fram nafn félags, félagsform, kennitala og aðsetur. Enn fremur er lagt er til að nýjum málslið verði bætt við 2. mgr. þar sem fram kemur að ársreikningur meðalstórra og stórra félaga skuli einnig hafa að geyma sjóðstreymisyfirlit til að taka af allan vafa um að þessum félögum beri að gera sjóðstreymisyfirlit.

Lagt er til að bætt verði við 3. mgr. að stjórn og framkvæmdastjóri móðurfélags skuli einnig undirrita samstæðureikninginn ef um er að ræða samstæðumóðurfélag.

EES-ríkjum er heimilt samkvæmt ákvæði b-liðar 1. mgr. 36. gr. tilskipunarinnar að undanskilja örfyrirtæki frá skyldunni að semja skýringar með ársreikningi að því tilskildu að upplýst sé um eftirfarandi atriði í neðanmálsgrein á efnahagsyfirlitinu: upplýsa þarf um allar skuldbindingar, ábyrgðir og ábyrgðarskuldbindingar sem ekki koma fram í efnahagsreikningi sbr. ákvæði b-liðar 1. mgr. 36. gr. tilskipunarinnar. Einnig þarf að upplýsa um allar fyrirframgreiðslur og lánveitingar til allra stjórnenda félagsins auk upplýsinga um vaxtakjör, skilmála, endurgreiðslur eða niðurfellingar skulda og eigi félag eða hafi félag

eignast hlut í sjálfu sér á árinu þarf að upplýsa um ástæðu kaupanna, fjölda hluta og nafnverð þeirra auk hlutfalls af heildarhlutafé og kaupverð þeirra.

EES-ríkjum er heimilt samkvæmt ákvæði c-liðar 1. mgr. 36. gr. tilskipunarinnar að undanskilja örfyrirtæki frá skyldunni að semja skýrslu stjórnar að því tilskildu að upplýst sé í neðanmálgrein á efnahagsyfirlitinu, eigi félag eða hafi félag eignast hlut í sjálfu sér á árinu, um ástæðu kaupanna, fjölda hluta og nafnverð þeirra auk hlutfalls af heildarhlutafé.

Takmarkanir eru á heimild EES-ríkja til að undanskilja örfyrirtæki frá ákvæði 4. gr. tilskipunarinnar. EES-ríki má ekki leyfa tilteknum tegundum félaga eða félögum sem beita nánar tilgreindum reikningsskilareglum að nýta sér undanþágur fyrir örfyrirtæki. Dæmi um slíkt er að óheimilt er að leyfa félagi sem nýtir sér heimild til að færa tilteknar eignir á gangvirði að nýta sér framangreindar undanþágur sbr. ákvæði 3. mgr. 36. gr. tilskipunarinnar. Óheimilt er að leyfa fjárfestingarfélagi (investment undertakings) eða eignarhaldsfélagi fjárfestingarfélaga (financial holding undertakings) að nýta sér undanþágur fyrir örfyrirtæki sbr. 7. mgr. 36. gr. tilskipunarinnar. Einnig er óheimilt að leyfa einingum tengdum almannahagsmunum (public interest entities) að nýta sér undanþáguheimildir fyrir örfyrirtæki en slík félög skal ávallt flokka sem stór félög sbr. ákvæði 40. gr. tilskipunarinnar.

Í nýrri 7. mgr. er lagt til að ársreikningaskrá skuli gera félögum kleift að nota innsendar upplýsingar til skattstjóra til að útbúa rekstrarreikning og efnahagsreikning og að ráðherra skuli setja í reglugerð nánari útfærslu á beitingu ákvæðisins.

Lagt er til að við 3. gr. verði bætt nýrri málsgrein, sem verður 8. mgr., þar sem kveðið er á um að örfélögum, sem jafnframt falla undir nánar tilgreindar skilgreiningar laganna, verði óheimilt að nýta sér undanþáguheimildir skv. 7. mgr.

Lagt er til að við 3. gr. verði bætt nýrri málsgrein, sem verður 9. mgr., þar sem kveðið er á um að félögum sem nýta sér heimild skv. 7. mgr. til að skila inn rekstrarreikningi og efnahagsreikningi byggðum á skattframtali félagsins skuli, eftir því sem við á, upplýsa um nánar tiltekin atriði í efnahagsyfirliti og er þar fylgt ákvæði b.- liðar 1. mgr. 36. gr. tilskipunarinnar.

Um 4. gr.

Lagt er til í nýrri 2. mgr. að ef ákvæði laganna leiða til þess að reikningurinn gefur ranga mynd og vikið er frá þeim í undantekningartilvikum skuli upplýsa um nánar tiltekin atriði í skýringum sbr. 1. – 4. tölul. nýrrar 2. mgr.

Um 5. gr.

Lagt er til að 3. másl. 4. mgr. falli brott þar sem í tilskipuninni er ekki heimild fyrir því að samanburðarfjárhæðum sé sleppt. Hafa skal þó í huga að ársreikningur skal ætíð gefa glögga mynd af rekstri félagsins. Lagt er til að í stað orðsins árs komi reikningsárs þar sem það er talið skýrarar að um sé að ræða reikningsár félagsins.

Um 6. gr.

Ákvæði 2. mgr. 7. gr. inniheldur heimildarákvæði um að félag sem hefur annan starfrækslugjaldmiðil en íslenska krónu geti fengið heimild til að færa bókhaldsbækur í erlendum gjaldmiðli. Lagt er til að orðalagi 7. gr. verði breytt þannig að hafi félag fengið slíka heimild skuli það skila ársreikningi og samstæðureikningi, ef við á, í starfrækslugjaldmiðli. Einnig að texti þeirra reikninga sem skilað skal til ársreikningaskrár skuli vera á íslensku eða ensku en samkvæmt gildandi lögum er jafnframt heimilt að skila slíkum reikningi með dönskum texta. Ársreikningar sem sendir eru til Ársreikningaskrár til

birtingar eru birtir opinberlega. Opinber birting er aðgengileg fyrir almenning og til að stuðla að gagnsæu og heilbrigðu viðskiptalífi er mikilvægt að þeir séu á skiljanlegu tungumáli fyrir meginþorra landsmanna.

Um 7. gr.

Til að stuðla að einföldun og minni stjórnsýslubyrði fyrir félög er lagt til að fellt verði niður skilyrðið um að skil á umsókn til ársreikningaskrár um heimild til færslu bókhalds og samningu ársreiknings í erlendum gjaldmiðli berist tveimur mánuðum fyrir upphaf viðkomandi reikningsárs, verði fellt niður. Nægjanlegt þykir að gera þá kröfu að slíkri umsókn skuli skila fyrir upphaf viðkomandi reikningsárs.

Jafnframt er lagt til að ákvæðinu verði breytt þannig að ef starfrækslugjaldmiðill hefur breyst þá veiti ársreikningaskrá heimild til að færa bókhald og semja ársreikning í íslenskum krónum eða öðrum gjaldmiðli enda sé hann nýr starfrækslugjaldmiðill félagsins. Í nágildandi lögum er gert ráð fyrir að félag sem uppfyllir ekki lengur skilyrði 8. gr. skuli að fenginni heimild ársreikningaskrár færa bókhald sitt og semja ársreikning sinn í íslenskum krónum. Talið er rétt að taka til greina að nýr starfrækslugjaldmiðill geti verið annar gjaldmiðill en íslensk króna.

Um 8. gr.

Kveðið er um í a-lið 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar að færsla og mat liða í árlegum reikningsskilum skuli miðast við forsenduna um áframhaldandi rekstrarhæfi (going concern).

Fram kemur í b-lið 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar að nota skuli reikningsskilaaðferðir og matsgrundvöll (accounting policies and measurement bases) með samræmdum hætti frá einu ári til annars. Ákvæðið svarar til 2. tölul. 1. mgr. 11. gr. laganna en þar kemur fram að beita skuli „matsaðferðum“ með hliðstæðum hætti frá ári til árs. Orðið matsaðferðir er bein þýðing á hugtakinu „valuation method“ sem kom fyrir í fjórðu tilskipuninni sem núverandi útgáfa laganna byggist meðal annars á. Í ársreikningatilskipuninni hefur þetta orðalag verið leiðrétt og kemur fram í b-lið 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar að „accounting policies and measurement bases shall be applied consistently from one financial year to the next“. Í ljósi framangreinds er lagt til að í stað orðsins „matsaðferðum“ í 2. tölul. 1. mgr. komi „reikningsskilaaðferðum“.

Lagt er til að bætt verði við 2. tölul. 1. mgr. 11. gr. ákvæði um til hvaða atriða skuli líta þegar velja þarf reikningsskilaaðferð ef ákvæði laga, reglugerða eða settra reikningsskilareglna kveða ekki sérstaklega á um val á reikningsskilaaðferð.

Lagt er til að í a-lið 3. tölul. 1. mgr. 11. gr. verði fellt niður orðið „tekjufæra“ og í staðinn komi orðið „færa“ þannig að orðalagið sé í samræmi við orðalag tilskipunarinnar.

Lagt er til að 4. tölul. verði umorðaður í samræmi við d-lið 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar.

Lagt er til að ákvæði 13. gr. laganna verði færð undir 1. mgr. 11. gr. sem nýr töluliður (7. tölul.) til samræmis við ákvæði g-liðar 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar.

Lagt er til að við 1. mgr. verði bætt nýjum tölulið (8. tölul.) til samræmis við ákvæði h-liðar 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar. Fram kemur í h-lið tilskipunarinnar að setja skuli fram einstaka liði í efnahagsreikningi og rekstrarreikningi m.v. efni eða eðli viðkomandi liðar. Hér er verið að festa í lög forsenduna um efni umfram form.

Lagt er til að við 1. mgr. verði bætt nýjum tölulið (9. tölul.) til samræmis við ákvæði j-liðar 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar um mikilvægisregluna.

Í 4. gr. ársreikningalaga kemur fram að félagi sé heimilt að breyta reikningsári að því tilskyldu að sérstakar ástæður gefi tilefni til þess og að slík breyting sé tilgreind í

samþykktum félagsins og rökstudd í skýringum. Ákvæði 2. mgr. 11. gr. kveður hins vegar m.a. á um að ekki megi breyta um reikningsár sem stangast á við heimildarákvæði 4. gr. laganna. Með tilliti til þess að málefnalegar ástæður geta verið fyrir því að félag breyti um reikningsár og þannig sýni ársreikningur félags, sem svo háttar um, gleggri mynd er eðlilegt að fella tilvísun í reikningsár úr 2. mgr. 11. gr.

Fram kemur í 7. – 10. gr. ársreikningalaga að félög geti fengið heimild til að færa bókhald og semja ársreikning í erlendum gjaldmiðli. Það að ekki megi breyta um gjaldmiðil er í beinni mótssögn við framangreind ákvæði og því rétt að fellt verði niður ákvæðið um að ekki megi breyta um gjaldmiðil.

Lagt er til að orðalagi 2. mgr. 11. gr. laganna verði breytt þannig að í undantekningartilvikum megi breyta uppröðun á efnahagsreikningi og rekstrarreikningi og reikningsskilaaðferðum ef með breytingunni megi fá gleggri mynd eða ef breytingin er nauðsynleg til að taka upp nýjar eða breyttar reikningsskilareglur.

Í fyrri málslið 3. mgr. 11. gr. gildandi laga er kveðið á um að í undantekningartilvikum megi víkja frá ákvæðum 1. mgr. þrátt fyrir að í 2. mgr. segi að ekki megi breyta um aðferðir við útreikninga og matsgrunn, þ.e. reikningsskilaaðferðir, að því gefnu að með breytingunni megi ná fram gleggri mynd eða að breytingin sé nauðsynleg til að taka upp nýjar reglur í samræmi við breytingar á lögum eða nýjar og breyttar reikningsskilareglur. Lagt er til í nýrri 3. mgr. að í stað þess að vísa í 1. mgr. verði vísað í nýja 2. mgr. til að gera ákvæðið skýrara.

Lagt er til að felldur verði niður síðari málsliður 3. mgr. 11. gr. þar sem settar eru fram kröfur um tiltekin atriði í skýringum sé vikið frá ákvæðum 1. mgr. 11. gr. Þess í stað bætist við ný 3. mgr. þar sem kveðið er á um að upplýsa skuli að lágmarki um ástæður fyrir breytingu í skýringum hafi félag nýtt sér heimild nýrrar 2. mgr., þ.e. breytt uppsetningu efnahagsreiknings og rekstrarreiknings eða um reikningsskilaaðferð.

Niðurlag síðari málsliðar 3. mgr. 11. gr. gildandi laga: „svo og mat á áhrifum þeirra á eignir og skuldir, tekjur og gjöld“, er efnislega flutt í 2. tölul. 1. mgr. breyttrar 12. gr. sbr. 9. gr. frumvarpsins.

Um 9. gr.

Fram kemur í 2. tölul. 1. mgr. 11. gr. að matsaðferðum skuli beitt með hliðstæðum hætti frá ári til árs en fyrir liggur tillaga um að skipta út orðinu matsaðferðir og setja þess í stað orðið reikningsskilaaðferðir sbr. 8. gr. frumvarpsins. Komið er inn á hvernig skuli meðhöndla breytingu á reikningsskilaaðferðum í 22. og 42. gr. laganna. Lagt er til með breytingu á 12. gr. laganna að bætt verði við skýrum fyrirmælum um hvernig skuli standa að slíkri breytingu og hvað skuli upplýsa um í skýringum með ársreikningnum ef slík heimild er nýtt.

Um 10. gr.

Lagt er til að 13. gr. gildandi laga verði 7. tölul. 1. mgr. 11. gr. laganna sbr. 8. gr. frumvarpsins en 42. gr. gildandi laga verði ný 13. gr. þar sem hún á efnislega betur við í þessum kafla laganna.

Um 11. gr.

Lagt til að skilgreiningarnar á fastafjármunum, veltufjármunum, langtímaskuldum og skammtímaskuldum komi fram í 2. gr. þar sem er að finna aðrar skilgreiningar laganna.

Um 12. gr.

Lagt er til að felld verði út orðalagið þróunarkostnaður og óefnisleg réttindi og þess í stað komi óefnislegar eignir. Einnig er lagt til að bætt verði við nýjum málslið þar sem fram komi að óheimilt sé að eignfæra kostnað sem fallið hefur til vegna óefnislegrar eignar og áður hefur verið gjaldfærður. Þar sem óeðlilegt þykir að hægt sé að taka upp reikning fyrri ára eftir hentisemi fyrirtækja. Lagt er til að brott falli seinni málsliður 1. mgr. þar sem fram kemur að ef þessir liðir nema verulegum fjárhæðum þá skuli þeirra sérstaklega getið í skýringum. Almenna reglan er sú að þess sé getið í skýringum ef óefnislegar eignir séu eignfærðar. Talið er eðlilegt að gerðar séu sambærilegar kröfur varðandi óefnislegar eignir í skýringum með ársreikningnum og gerðar eru um varanlega rekstrarfjármuni. Jafnframt er ástæða til umfjöllunar um óefnislegar eignir til glöggvunar fyrir almenning á því hvernig eignir þetta eru, hvert mat þeirra sé og hvernig þær nýtast í rekstri fyrirtækis.

Lagt er til að 2. mgr. 16. gr. verði felld niður en þar kemur fram að félög sem falla undir 3. og 4. tölul. 1. mgr. 1. gr. séu undanþegin skyldunni skv. 1. mgr. 16. gr. Með breytingu á 1. mgr. verður um að ræða almenna heimild í stað skyldu og er 2. mgr. gildandi laga því óþörf.

Lagt er til að bætt verði nýrri málsgrein við 16. gr. þar sem félögum verði heimilað að færa til eignar þróunarhluta rannsóknar- og þróunarkostaðar (research and development cost) í samræmi við ákvæði settra reikningsskilareglna. Verði sú heimild leidd í lög ber EES-ríkjum að tryggja að hagnaði verði ekki úthlutað af þeim hluta eignfærðs þróunarkostnaðar sem ekki hefur verið afskrifaður í samræmi við 11. mgr. 12. gr. tilskipunarinnar. Lagt er til, að ef heimilt verður að eignfæra þróunarhlutann, þá verði jafnframt bætt við nýrri málsgrein sem segir að félögum í þeim tilvikum sem þróunarkostnaðurinn hefur ekki verið afskrifaður að fullu, sé óheimilt að úthluta hagnaði nema að fjárhæð annars eigin fjár sem tiltækt er til ráðstöfunar og yfirfærður hagnaður sé a.m.k. jafnhár kostnaðinum sem ekki er afskrifaður. Breyting af þessu tagi myndi m.a. gagnast nýsköpunarfélögum.

Um 13. gr.

Í samræmi við reikningsskilareglur og til að gæta jafnræðis er lagt er til að breyta heimildinni til að færa afföll og lántökukostnað af seldum eða keyptum verðbréfum í efnahagsreikning í skyldu.

Um 14. gr.

Lagt er til að síðari málsliður 19. gr. laganna verði felldur niður þar sem eigin hlutir eru breyting á fjármagnsskipan félags en ekki eign þess þar sem verið er að lækka eigið fé. Ekki er því lengur leyfilegt að eignfæra eigin hluti.

Um 15. gr.

Lagt er til að skilgreiningin á hreinni veltu verði færð undir 21. tölul. 2. gr. laganna þar sem er að finna aðrar skilgreiningar laganna.

Um 16. gr.

Lagt er til að skipt verði út hugtakinu endingartími og þess í stað komi hugtakið nýtingartími. Hugtakið nýtingartími hefur beina skírskotun í hugtakið „useful life“, þ.e. þann tíma sem til stendur að nota viðkomandi eign en hægt er að skilja hugtakið endingartíma sem tilvísun í hugtakið „economic life“ en með því er átt við líftíma eignarinnar.

Lagt er til að bætt verði við 1. mgr. ákvæði um að við val á afskriftaraðferð skuli félagið miða við hvernig það ætli að nota viðkomandi eign, en í núverandi útgáfu laganna er aðeins

sett fram skilyrði um að afskriftaraðferð sé kerfisbundinn. Með breytingunni er félögum gert skylt að velja þá afskriftaraðferð sem hæfir í hverju tilviki fyrir sig.

Um 17. gr.

Kveðið er á um í 11. mgr. 12. gr. tilskipunarinnar að afskrifa (amortisation) skuli óefnislega eign yfir nýtingartíma hennar. Einnig kemur þar fram að í undantekningartilvikum þegar ekki er hægt að meta með áreiðanlegum hætti nýtingartíma viðskiptavildar og þróunarkostnaðar, skuli afskrifa slíkar eignir innan hámarkstíma sem EES-ríki setur. Þetta hámarkstímabil má ekki vera styttra en fimm ár og ekki lengra en tíu ár. Jafnframt skal í skýringum greina sérstaklega frá því tímabili sem viðskiptavild er afskrifuð á.

Lagt er til að fellt verði á brott orðalagið óefnisleg réttindi og þróun og þess í stað komi óefnislegar eignir. Einnig er lagt til að brottfellt verði úr 1. málsl. 1. mgr. 24. gr. ákvæði um að afskriftartími óefnislegra eigna skuli ekki vera lengri en 20 ár í samræmi við ákvæði 11. mgr. 12. gr. tilskipunarinnar. Þess í stað verði bætt við nýrri málsgrein þar sem fram kemur að ef vandkvæði eru á að ákvarða með áreiðanlegum hætti nýtingartíma viðkomandi eignar skuli afskriftartíminn vera tíu ár. Einnig er lagt til að bætt verði nýjum málslíð við 1. mgr. 24. gr. þar sem kveðið verði á um að við val á afskriftaraðferð skuli miða við notkun á viðkomandi eign yfir nýtingartíma hennar.

Um 18. gr.

Eitt af markmiðum tilskipunar 2013/34/ESB er að létta stjórnsýslubyrðum af minni félögum. Ein leiðin er að undanskilja lítil félög frá þeirri kvöð að semja sjóðstreymisfirlit. Með breytingu á 28. gr. verða örfélög og lítil félög, sbr. a- og b-lið 10. tölul. 2. gr. frumvarpsins, undanþegin skyldu til að semja sjóðstreymisfirlit.

Um 19. gr.

Lagt er til að í stað orðsins eignarleigusamningar komi orðið fjármögnunarleigusamningar til samræmis við orðanotkun í settum reikningsskilareglum.

Um 20. gr.

Lagt er til að bætt verði við í 3. mgr. 30. gr. ákvæði um að ef viðskiptavild hefur sætt niðurfærslu sé ekki heimilt að færa bókfært verð hennar til fyrra horfs. Ef breyting verður á rekstri til batnaðar sem gerir það að verkum að mat á rekstrinum hækkar aftur, þá getur verið erfitt að meta hvort þessi breyting sé vegna aðstæðna eða aðgerða sem voru til staðar þegar upprunalega viðskiptavildin varð til, eða hvort það hafa verið gerðar breytingar á rekstrinum sem skapa þennan hagnað, og er því ótengt þeirri viðskiptavild sem keypt var.

Ákvæði þetta er í samræmi við settar reikningsskilareglur.

Um 21. gr.

Í i-lið 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar er sett fram sú meginregla að mat á eignum í reikningsskilum skuli byggjast á kostnaðarverðsreglunni, þ.e. kaupverði eða framleiðsluverði. Frá þessari meginreglu eru settar fram tvær undantekningar sem koma fram í 7. og 8. gr. tilskipunarinnar. Ákvæði 7. gr. tilskipunarinnar fjalla um endurmat á fastafjármunum og eiga því við ákvæði 31. og 39. gr. laganna en ákvæði 8. gr. tilskipunarinnar fjalla um gangvirðismat fjármálagerninga og eiga því við ákvæði 36. – 38. gr. laganna.

Kveðið er á um í 1. mgr. 7. gr. tilskipunarinnar að heimilt sé að leyfa eða gera kröfu um að öll fyrirtæki eða flokkar fyrirtækja meti fastafjármuni á endurmetnu verði og endurmetið verð sé skilgreint sem gangvirði.

Gerð er sú krafa í 2. mgr. 7. gr. tilskipunarinnar að ef heimildin er notuð skuli mismunurinn á endurmetnu verði og bókfærðu verði færður á sérstakan endurmatsreikning á meðal eigin fjár. Leysa skal endurmatsreikninginn upp þegar fjárhæðir sem færðar hafa verið á hann eru ekki lengur nauðsynlegar við beitingu endurmats í reikningsskilum samkvæmt endurmatsreglum. Færslur úr endurmatsreikningi í rekstrarreikning eru aðeins heimilaðar á þeim fjárhæðum sem áður hafa verið færðar til gjalda í rekstrarreikningi eða endurspegla verðmætaaukningu sem hefur komið fram í raun, þ.e. hefur verið innleyst. Óheimilt er að úthluta fé úr endurmatsreikningi, beint eða óbeint, nema um sé að ræða verðmætaaukningu sem komið hefur fram í raun. Notað er orðalagið „gain actually realised“ en með því er átt við að hagnaður hafi verið innleystur.

Aðlaga þarf ákvæði 31. gr. ársreikningalaga að ákvæðum 7. gr. tilskipunarinnar.

Lagt er til að 1. mgr. 31. gr. verði felld niður í heild enda er þar talað um markaðsvirði en það hugtak inniheldur beina skírskotun til eigna sem eru skráðar á virkum markaði og á eðli málsins samkvæmt sjaldnast við um varanlega rekstrarfjármuni eða óefnislegar eignir. Einnig er talað um að markaðsverð þessara eigna þurfi að vera: (a) verulega hærra en bókfært virði þeirra og (b) af ástæðum sem taldar eru varanlegar. Hvorugt þessara skilyrða eru í samræmi við ákvæði 7. gr. tilskipunarinnar.

Þess í stað komi ný málsgrein í stað núgildandi 1. mgr. sem heimilar að endurmeta til gangvirðis varanlega rekstrarfjármuni og óefnislegar eignir. Gerð verði krafa um að endurmatið fari fram árlega í samræmi við ákvæði tilskipunarinnar og að óheimilt sé að endurmeta óefnislegar eignir ef ekki er virkur markaður til staðar fyrir slíkar eignir. Ekki er gerð tillaga um breytingu á 2. og 3. mgr. 31. gr. gildandi laga enda eru þau ákvæði í samræmi við önnur ákvæði 7. gr. tilskipunarinnar.

Lagt er til að á eftir 3. mgr. komi ný málsgrein, sem verður 4. mgr., um reikningsskilalega meðferð á hagnaði eða tapi sem myndast þegar eign skv. 1. mgr. er seld, tekin úr notkun eða ef forsendur eru ekki lengur fyrir hendi.

Lagt er til að 4. og 5. mgr. falli brott í samræmi við tillögu að breytingu á 44. gr. laganna í þessu frumvarpi en þar kemur fram að veita skuli samsvarandi upplýsingar.

Um 22. gr.

Lagt er til að orðið gangvirði komi í stað orðsins raunvirði til samræmis við aðra orðanotkun í lagatextanum. Um er að ræða mat á eignum sem félagið á og hefur ekki selt.

Um 23. gr.

Lagt er til að orðinu „raunvirði“ verði skipt út fyrir orðið „virði“. Einnig er lagt til að felld verði niður tilvísun í 3. mgr. og 1. másl. 4. mgr. 30. gr. laganna, en þar er fjallað um áhættufjármuni og langtímakröfur sem eru fastafjármunir. Þess í stað verði bætt við nýjum málslið þar sem fram kemur að ef ástæður verðlækkunar eiga ekki lengur við skuli færa þær til baka og að allar matsbreytingar skuli færast í rekstrarreikning.

Um 24. gr.

Þrátt fyrir ákvæði c-liðar 1. mgr. 6. gr. tilskipunarinnar, skal þegar fjáreign er færð á gangvirði, færa matsbreytinguna í gegnum rekstrarreikning. Það eru tvær undantekningar á þessari reglu. Sú fyrri er skv. a-lið 8. mgr. 8. gr. tilskipunarinnar en þar segir að þegar um er að ræða áhættuvarnargerning sem metinn er á gangvirði þar sem leyft er að sumar eða allar

matsbreytingar komi ekki fram í rekstrarreikningi, skuli færa slíka matsbreytingu á sérstakan gangvirðisreikning á meðal eigin fjár. Sú seinni er skv. b-lið 8. mgr. 8. gr. tilskipunarinnar, en þar segir að þegar um er að ræða matsbreytingu sem tengist gengismun á peningalegri eign sem er hluti af fjárfestingu félags í sjálfstæðu erlendu dótturfélagi skuli einnig færa matsbreytinguna á sérstakan gangvirðisreikning á meðal eigin fjár. Samkvæmt ákvæði 1. undirgr. 8. mgr. 8. gr. tilskipunarinnar geta EES-ríki leyft eða gert kröfu um að matsbreytingar á fjármálagerningum til sölu öðrum en afleiðum séu færðar beint á gangvirðisreikning á meðal eigin fjár.

Lagt er til að 2. mgr. falli brott og að skilgreining á fjármálagerningum verði sett í 2. gr. laganna með öðrum skilgreiningum.

Um 25. gr.

Samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastöðlum færast matsbreytingar fjáreigna sem flokkaðar eru á gangvirði í gegnum rekstrarreikning í gegnum rekstrarreikning ólíkt fjáreignum sem flokkaðar eru til sölu en þær færast beint á eigið fé. Núverandi ákvæði ársreikningalaga kveður á um að matsbreytingar fjáreigna sem flokkast sem veltufjáreignir skuli færast í gegnum rekstur og þaðan á óráðstafað eigið fé en matsbreytingar fjáreigna til sölu færast á sérstakan gangvirðisreikning telst vera bundinn sjóður. Þegar hefur verið lagt til að 36. gr. verði breytt þannig að heimilt sé að meta til gangvirðis fjáreignir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning og fjáreignir til sölu.

Hingað til hafa aðeins matsbreytingar vegna veltufjáreigna færst á óráðstafað eigið fé. Lagt er til að matsbreytingar vegna fjáreigna á gangvirði í gegnum rekstrarreikning við upphaflega skráningu endi á gangvirðisreikningi, rétt eins og matsbreytingar vegna fjáreigna til sölu. Veltufjáreignir munu nú sem áður færast af rekstrarreikningi á óráðstafað eigið fé.

Um 26. gr.

Meginreglan er sú að matsbreytingar færast á sérstakan endurmatsreikning meðal eigin fjár, sem ekki er heimilt að ráðstafa til eigenda félags, þ.e. greiða arð úr. Undantekningin frá þessari meginreglu er sú að matsbreytingar á veltufjáreignum færast beint í gegnum rekstur og þar með á óráðstafað eigið fé.

Sú lagabreyting sem heimilaði að færa fjármálagerninga til gangvirðis, fól í sér þá meginreglu að félag ráðstafi ekki hagnaði sem færast á eigið fé fyrr en tekjur vegna gangvirðisbreytingarinnar væru í hendi. Að öðrum kosti gæti félag hafa ráðstafað hagnaði vegna framtíðarvæntinga en þegar tekjur væru loks í hendi við innlausn eða sölu væru þær aðrar og lægri en voru í fyrri uppgjörum félagsins. Lagt er því til að ákvæði 39. gr. laganna þar sem heimilað er að færa fasteignir til gangvirðis verði breytt í samræmi við ákvæði 38. gr. þannig að andlag matsbreytinga skuli færast á gangvirðisreikning á meðal eigin fjár. Þá er lagt til að skilgreining á fjárfestingareign verði færð í 2. gr. laganna þar sem öðrum skilgreiningum er safnað saman.

Um 27. gr.

Ákvæði 3. másl. 1. mgr. kveður á um að hlutdeild í endurmatsbreytingum dóttur- eða hlutdeildarfélagi skuli færast á endurmatsreikning á meðal eigin fjár. Með tilliti til þess að í dóttur- eða hlutdeildarfélagum geta verið hreyfingar á öðrum bundnum eiginfjárreikningum, en dæmi um slíkt er gangvirðisreikningur, er lagt til að orðalagi 3. másl. 1. mgr. verði breytt.

Til samræmis við 2. mgr. 12. gr. tilskipunarinnar er tímafresti til að afskrifa mismun sem telst viðskiptavild breytt úr 20 árum í 10 ár.

Fram kemur í a-lið 7. mgr. 9. gr. ársreikningatilskipunarinnar að EES-ríki geti leyft eða gert kröfu um að hlutdeild (participating interest) eins og hún er skilgreind í 2. mgr. 2. gr. tilskipunarinnar, sé færð í samræmi við hlutdeildaraðferðina. Kveðið er á um í 40. og 41. gr. laganna að færa skuli hlutdeild í hlutdeildarfélagum og dótturfélagum samkvæmt hlutdeildaraðferðinni. Ákvæði b-liðar 7. mgr. 9. gr. tilskipunarinnar kveður á um að EES-ríki geti leyft eða gert kröfu um að aðeins sé fært í rekstrarreikning sá hluti hlutdeildar félags sem nemur móttækinni arðgreiðslu eða þeirri arðgreiðslu sem félagið getur gert kröfu um. Ákvæði c-liðar 7. mgr. 9. gr. kveður á um að sé öll hlutdeild færð í rekstrarreikning og hlutdeildin nemi hærri fjárhæð en sem nemur móttækinni arðgreiðslu eða þeirri arðgreiðslu sem félagið getur gert kröfu um skuli mismunurinn færður í bundinn eiginfjárreikning sem ekki er heimilt að útdeila til hluthafa félagsins. Með orðalagi greinarinnar um að þá arðgreiðslu sem félagið getur gert tilkall til, er átt við arðgreiðslu sem samþykkt hefur verið á aðalfundi viðkomandi hlutdeildarfélags en ekki hefur verið greidd út.

Talið er eðlilegt að hlutdeild í rekstri hlutdeildarféлага sé færð í rekstrarreikning eins og áður en slíkt er heimilt sbr. ákvæði b-liðar 7. mgr. 9. gr. tilskipunarinnar. Lagt er til að bætt verði við nýrri málsgrein þar sem kveðið er á um að mismunur á afkomu hlutdeildarfélags og móttæknum arði eða heimild til arðs færist á bundinn hlutdeildarreikning á meðal eigin fjár í samræmi við ákvæði c-liðar 7. mgr. 9. gr. tilskipunarinnar.

Um 28. gr.

Lagt er til að efnisákvæði þessarar greinar verði flutt undir II. kafla laganna í nýja 13. gr. þar sem talið er að þau eigi betur heima undir þeim kafla.

Um 29. gr.

Kveðið er á um í 5. gr. ársreikningatilskipunarinnar að fram skuli koma heiti viðkomandi félags auk þeirra upplýsinga sem mælt er fyrir um í a- og b-lið 5. gr. tilskipunar 2009/101/EB. Ákvæði a-liðar 5. gr. tilskipunarinnar kveða á um að upplýsa skuli um í hvaða skrá reikningsskilin eru varðveitt ásamt skráningarnúmeri viðkomandi félags. Í sumum ríkjum Evrópusambandsins eru starfræktar fleiri en ein skrá sem taka á móti og varðveita reikningsskil en aðeins er starfrækt ein skrá á Íslandi, þ.e. ársreikningaskrá. Ákvæði b-liðar 5. gr. tilskipunarinnar kveður á um að upplýsa skuli um nafn félags, félagsform þess, þ.e. hvort um sé að ræða hlutafélag eða einkahlutafélag svo dæmi sé tekið, heimilisfesti aðalskrifstofu félagsins og ef við á, hvort félag sé í slitameðferð. Lagt er til að við 43. gr. verði bætt nýjum tölulið sem innihaldi ákvæði um að félag upplýsi í skýringum um heiti félags, félagsform, heimilisfesti aðalskrifstofu félagsins, og ef við á, hvort félagið sé í slitameðferð.

Ákvæði a-liðar 16. gr. tilskipunarinnar kveður á um að öll félög skuli veita upplýsingar um þær reikningsskilaaðferðir sem beitt er við samningu reikningsskilanna. Sambærilegt ákvæði er að hluta til í 1. mgr. 44. gr. laganna en þar kemur fram að veita skuli upplýsingar um mat á einstökum liðum ársreikningsins, þ.m.t. upplýsingar um endurmat fastafjármuna. Lagt er til að ákvæði fyrri hluta 1. mgr. 44. gr. verði fært undir 2. tölul. 1. mgr. 43. gr. laganna auk ákvæðis a-liðar 16. gr. tilskipunarinnar.

Kveðið er á um í f-lið 16. gr. tilskipunarinnar að í skýringum skuli fjalla um fjárhæðir og eðli einstakra tekju- og gjaldaliða sem eru annað hvort óreglulegir eða óvenjulegir m.v. stærð. Lagt er til að ákvæðið verði fært undir þriðja tölulið 1. mgr. 43. gr.

Kveðið er á um í 2. mgr. 44. gr. laganna að ef fjárhæðir í ársreikningi eru byggðar á erlendum gjaldmiðli á reikningsskiladegi skuli upplýsa um það gengi sem miðað er við og til

samanburðar það gengi sem miðað var við í reikningsskilum undangengins árs. Lagt er til að ákvæðið verði fært undir 4. tölul. 1. mgr. 43. gr.

Ákvæði 15. gr. tilskipunarinnar kveður á um að þegar skýringar eru settar fram við einstaka liði í efnahagsreikningi og rekstrarreikningi þá skuli skýringarnar vera í þeirri röð sem viðkomandi liðir eru í efnahagsreikningi og rekstrarreikningi. Lagt er til að bætt verði við nýrri málsgrein við 43. gr. sem innihaldi framangreint ákvæði.

Fram kemur í 3. mgr. 4. gr. tilskipunarinnar að ef ákvæði hennar eru ekki nægjanleg til þess að reikningsskilin gefi glögga mynd skuli veita viðbótarupplýsingar í skýringum. Lagt er til að bætt verði nýrri málsgrein við 43. gr. þar sem fram komi að veita skuli viðbótarupplýsingar eftir þörfum í skýringum í ársreikningi til að uppfylla kröfu um glögga mynd.

Um 30. gr.

Ákvæði 7. gr. tilskipunarinnar inniheldur undanþáguákvæði frá kostnaðarverðsreglunni þar sem endurmat fastafjármuna er heimilað. Kveðið er á um í a-lið 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar að veita skuli upplýsingar um reikningsskilaaðferðir sem beitt er en lagt er til að ákvæðið verði fært undir 2. tölul. 43. gr. Lagt er til hnykkt sé á að upplýsa skuli um þær aðferðir sem beitt er við endurmatið.

Sú breyting sem lögð er til á 44. gr. felur í sér ítarlegri ákvæði um upplýsingagjöf um aðferðir sem beitt er við endurmat á fastafjármunum en fram koma í efnisákvæði seinni hluta 1. mgr. gildandi laga.

Ennfremur er lagt til að efnisákvæði 1. og 2. undirliðar b-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar verði færð undir 44. gr. laganna. Þannig er kveðið á um í 2. undirlið b-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar að þegar fastafjármunir eru endurmetnir skuli greina frá hvert bókfært verð þeirra hefði verið ef endurmati hefði ekki verið beitt. Ákvæði 1. undirliðar b-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar kveður á um að þegar fastafjármunir eru endurmetnir skuli upplýsa um hreyfingar í endurmatsreikningi á reikningsárinu ásamt upplýsingum um skattalega meðferð viðkomandi liðar. Lagt er til að viðkomandi ákvæðum verði bætt við 44. gr.

Hvað varðar efnisákvæði fyrri hluta 1. mgr. og 2. mgr. 44. gr. gildandi laga er lagt til að þau verði færð undir 43. gr. sbr. 28. gr. frumvarpsins.

Um 31. gr.

Fjórði kafli laganna inniheldur ákvæði um mat á einstökum liðum og er meginreglan sú að allar eignir skuli færa á kostnaðarverði. Ákvæðið er í samræmi við sömu meginreglu sem birtist í i-lið 1. mgr. 6. gr. ársreikningatilskipunarinnar þar sem fjallað er um almennar meginreglur við gerð reikningsskila. Fjórði kafli laganna inniheldur tvær undanþáguheimildir þar sem annars vegar er heimilt að meta fjármálagerninga til gangvirðis (36.-38. gr.) og hins vegar heimilt að meta fjárfestingareignir og eldi lifandi dýra og ræktun plantna til gangvirðis (39. gr.). Ákvæði c-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar inniheldur ákvæði um hvaða upplýsingar skuli að lágmarki birta í skýringum með reikningsskilum þegar fjármálagerningar eða fjárfestingareignir og eldi lifandi dýra og ræktun plantna eru metin til gangvirðis. Ákvæði 45. gr. laganna er að mestu í samræmi við ákvæði tilskipunarinnar fyrir utan að aðeins er vísað til fjármálagerninga en ekki til fjárfestingareigna og eldi lifandi dýra eða ræktun plantna.

Fyrsti undirliður c-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar inniheldur ákvæði um hvaða upplýsingar skuli birta í þeim tilvikum sem gangvirði er ekki ákvarðað út frá markaðsverði á virkum markaði eða markaðsverði undirliggjandi þátta ef viðkomandi eign er ekki skráð á

markaði. Vísað er til b-liðar 7. mgr. 8. gr. tilskipunarinnar en ákvæðið er hið sama og birtist í 3. tölul. 2. mgr. 37. gr. laganna.

Annar undirliður c-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar kveður á um að birta þurfi upplýsingar um gangvirði hvers flokks fjármálagerna eða eigna annarra en fjármálagerna, þá breytingu á gangvirði sem færast á rekstrarreikning og þá breytingu á gangvirði sem færast á gangvirðisreikninga á meðal eigin fjár. Núverandi ákvæði 2. tölul. 45. gr. er að mestu sambærilegt við ákvæði annars undirliðar c-liðar 1. mgr. tilskipunarinnar fyrir utan að tilvísun vantar í aðrar eignir en fjármálagerna. Lagt er til að bætt verði við 2. tölul. 45. gr. tilvísun í flokk annarra eigna skv. 1. – 3. tölul. 2. mgr. 37. gr.

Þriðji undirliður c-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar kveður á um að fyrir hvern flokk afleiðna skuli birta upplýsingar um umfang og innihald viðkomandi gernings, þ.m.t. mikilvæg skilyrði og skilmála sem geta haft áhrif á fjárhæðir, tímasetningar og áreiðanleika (óvissu) fjárstreymis. Ákvæðið er samhljóða núverandi ákvæði 3. tölul. 45. gr. og er ekki lögð til breyting á ákvæðinu.

Fjórði undirliður c-liðar 1. mgr. 16. gr. tilskipunarinnar kveður á um að birta skuli töflu í skýringum þar sem hreyfingar á gangvirðisreikningi eru sundurliðaðar. Ákvæðið er samhljóða núverandi ákvæði 4. tölul. 45. gr. Lagt er til að ákvæðið standi óbreytt.

Um 32. gr.

Greinin er efnislega óbreytt frá gildandi lögum. Einungis er um að ræða breytingu á tilvísun til hvaða félaga þessi grein nær til. Greinin nær til meðalstórra félaga, stórra félaga og eininga tengdum almannahagsmunum en síðastnefndu aðilarnir teljast vera stór félög samkvæmt ársreikningatilskipuninni.

Um 33. gr.

Hugtakið ársverk er skilgreint í 2. gr. frumvarpsins sem „jafngildi vinnuframlags eins manns í fullu starfi í eitt ár“. Lagt er til að í stað fjölda starfsmanna að meðaltali á reikningsári verði notað hugtakið ársverk.

Um 34. gr.

Greinin er efnislega óbreytt frá gildandi lögum. Einungis er um að ræða breytingu á tilvísun til hvaða félaga þessi grein nær til. Greinin nær til meðalstórra félaga, stórra félaga og eininga tengdum almannahagsmunum en síðastnefndu aðilarnir teljast vera stór félög samkvæmt ársreikningatilskipuninni.

Um 35. gr.

Fyrri málsliður 63. gr. er að mestu samhljóða r-lið 1. mgr. 17. gr. ársreikningatilskipunarinnar, þar sem kveðið er á um að veita skuli upplýsingar um viðskipti við tengda aðila, þ.m.t. fjárhæðir slíkra viðskipta, eðli tengslanna og aðrar upplýsingar um viðskiptin sem nauðsynlegar eru til að unnt sé að skilja fjárhagsstöðu félagsins. Lagt er til að bætt verði við tilvísun í fjárhæðir og aðrar upplýsingar um viðskipti við tengda aðila sem nauðsynlegar eru til að skilja fjárhagsstöðu félagsins. Breyting er á tilvísun til hvaða félaga þessi grein nær en þar er um að ræða meðalstór og stór félög auk eininga tengdum almannahagsmunum. Lagt er til að skilgreining á tengdum aðila í 2. másl. greinarinnar falli niður þar sem lagt er til í frumvarpinu að skilgreining á þessu hugtaki verði í 2. gr. laganna.

Um 36. gr.

Greinin er efnislega óbreytt frá gildandi lögum. Einungis er um að ræða breytingu á tilvísun til hvaða félaga þessi grein nær. Greinin nær til meðalstórra félaga, stórra félaga og eininga tengdum almannahagsmunum en síðastnefndu aðilarnir teljast vera stór félög samkvæmt ársreikningatilskipuninni.

Um 37. gr.

Kveðið er á um í 1. mgr. 19. gr. ársreikningatilskipunarinnar að skýrsla stjórnar skuli innihalda glögg yfirlit yfir þróun og árangur í rekstri félagsins og fjárhagslegri stöðu þess ásamt lýsingu á megináhættu og óvissuþáttum sem það stendur frammi fyrir. Skal skýrsla stjórnar innihalda heildstæða og ítarlega greiningu á þróun og árangri í rekstri í samræmi við umfang rekstrarins og hversu margbrotinn hann er. Einnig kemur fram að í skýrslu stjórnar skuli, eftir því sem við á, settar fram lykilvísendingar um þróun, afkomu og fjárhagsstöðu félagsins, þ.m.t. upplýsingar um umhverfis- og starfsmannamál.

Núgildandi ákvæði 6. og 7. másl. 3. mgr. 65. gr. laganna kveður á um að með skýrslu stjórnar skuli fylgja skrá yfir nöfn og kennitölur allra hluthafa í stafrófsröð ásamt upplýsingum um hlutafjareign hvers og eins og hundraðshluta hlutafjár í árslok. Þetta þykir kostnaðarsamt fyrir félögin að slíkur listi með skýrslu stjórnar og þarf því að vera prentaður með ársreikningi til framlagningar á aðalfundi félagsins. Fyrir stærstu félögin eru þetta tugir blaðsíðna. Gagnsæi er mikilvægt en spurningin er hvort hægt sé að ná sama markmiði með minni tilkostnaði. Æskilegt væri að rafræn hlutaskrá, þar sem á hverjum tíma eru réttar upplýsingar um hverjir séu eigendur félaga, væri til staðar. Þetta er sú þróun sem átt hefur sér stað á Norðurlöndum og hafa nú þegar verið settar á laggirnar eða eru í vinnslu. Þar til slík skrá lýtur dagsins ljós hér á landi, er lagt til að samsvarandi listi og birta á með skýrslu stjórnar í gildandi lögum verði skilað inn með ársreikningi til ársreikningaskrár. Eins og er í núgildandi lögum skal ársreikningaskrá gera félögum kleyft að nýta sér áður innsendar upplýsingar til ríkisskattstjóra um hluthafa til að útbúa þennan lista

Lagt er til að við 65. gr. verði bætt nýrri málsgrein, sem verður 6. mgr., um að í skýrslu stjórnar verði upplýst um þau atriði sem c-liður 2. mgr. 19. gr. tilskipunarinnar kveður á um. Þar er vísað til ákvæða 2. mgr. 24. gr. tilskipunar 2012/30/ESB um að ef EES-ríki heimilar félagi að eignast eigin hluti, eins og heimilt er hér á landi, skuli upplýsa um eftirfarandi atriði í ársskýrslu félagsins:

- i. ástæður þess að félagið aflaði eigin hluta á reikningsárinu,
- ii. fjölda og nafnverð eigin hluta sem félagið hefur annað hvort aflað eða látið af hendi,
- iii. upplýsingar um endurgjald þegar félagið hefur annað hvort aflað eða látið af hendi eigin hluti og
- iv. upplýsingar um fjölda og nafnverð eigin hluta og hversu stórt hlutfall af heildarhlutafé um er að ræða.

Forsendan fyrir áframhaldandi rekstrarhæfi er ein af grunnforsendum reikningsskila og sé hún ekki til staðar hefur það veruleg áhrif á framsetningu og mat eigna og skulda félagsins. Áður en stjórn samþykkir ársreikning er mikilvægt að hún taki afstöðu til þess hvort félagið sé rekstrarhæft um fyrirsjáanlega framtíð og að stjórnendur félagsins hafi lagt mat á þær forsendur sem liggja til grundvallar mati á rekstrarhæfi. Talið er æskilegt að í skýrslu stjórnar sé gerð grein fyrir því ef stjórnendur telja að vafi leiki á rekstrarhæfi félagsins og er

lagt til að bætt verði við nýrri málsgrein, sem verður 7. mgr., um slíka upplýsingagjöf í skýrslu stjórnar.

Um 38. gr.

Ákvæði e-liðar 2. mgr. 19. gr. ársreikningatilskipunarinnar kveða á um að ef notkun félags á fjármálagerningum skiptir verulegu máli fyrir mat á eignum þess og skuldum, fjárhagsstöðu og hagnaði eða tapi, skuli greina frá markmiðum og stefnu félagsins að því er varðar fjármögnunaráhættu, þ.m.t. áhættuvarnarstefnu þess fyrir hverja tegund mikilvægra, fyrirsjáanlegra viðskipta þar sem reglur um áhættuvarnir eru notaðar. Einnig skal greina frá verðlagsáhættu, lausafjárahættu og sjóðstreymisáhættu. Ákvæði 66. gr. ársreikningalaga kveður á um að félögum sem eru yfir stærðarmörkum skv. 1. gr. beri að upplýsa um markmið og stefnu við áhættustýringu viðkomandi félags. Ákvæðið er ekki í samræmi við tilvitnað ákvæði tilskipunarinnar en þar er kveðið á um að aðeins þau félög þar sem notkun á fjármálagerningum skiptir máli þurfi að upplýsa um markmið og stefnu við áhættuvarnir. Því er lagt til að að orðalagi 1. mgr. 66. gr. verði breytt þannig að það nái aðeins yfir þau félög þar sem notkun fjármálagerninga skiptir verulegu máli fyrir mat á eignum, skuldum, fjárhagsstöðu og hagnaði eða tapi. Þetta er gert til að létta stjórnarsýslubrögðum af öðrum félögum en þeim þar sem þetta skiptir verulegu máli. Breytt ákvæði léttir jafnframt brögðum af þeim félögum sem falla ekki undir ákvæðið, þ.e. örfélögum og litlum félögum.

Ákvæði b-liðar 2. mgr. 19. gr. tilskipunarinnar kveður á um að í skýrslu stjórnar skuli upplýsa um rannsókn- og þróunar-starfsemi. Ákvæði 4. tölul. 1. mgr. 66. gr. er ekki í samræmi við ákvæði tilskipunarinnar en þar er kveðið á um að öll félög skuli upplýsa um rannsókn- og þróunarstarfsemi. Því er lagt til að ákvæðinu verði breytt þannig að það nái yfir öll félög þar sem rannsókn- og þróunarstarfsemi skiptir verulegu máli.

Ákvæði 3. mgr. er efnislega óbreytt frá ákvæði 5. tölul. 1. mgr. gildandi ákvæðis.

Ákvæði d-liðar 2. mgr. 19. gr. tilskipunarinnar kveður á um að upplýsa skuli um tilvist útibúa félagsins. Ákvæði 6. tölul. 1. mgr. 66. gr. ársreikningalaga gildir um félög sem eru yfir stærðarmörkum 1. gr. laganna og er því ekki í samræmi við tilvitnað ákvæði tilskipunarinnar sem gildir um öll félög. Lagt er því til að ákvæðinu verði breytt þannig að það nái yfir öll félög.

Lagt er til að félögum verði heimilt að upplýsa um þau atriði sem talin eru upp í 1.- 4. mgr. breyttrar 66. gr., í skýringum í stað þess að fjalla um þau í skýrslu stjórnar. Þetta er til einföldunar til að þurfa ekki að tvítaka það sem fram kemur í skýringum.

Um 39. gr.

Hér er aðeins um tilvísunarbreytingu að ræða sem leiðir af breytingu á 1. gr. laganna.

Um 40. gr.

Breyting á 1. mgr. felur ekki í sér efnisbreytingu. Um er að ræða breytingu á tilvísun í þau félög sem eru með verðbréf sín skráð á skipulegum verðbréfamarkaði. Ábendingar hafa borist um að orðalagið „samningu reikningsskila“ í 2. tölul. 2. mgr. sé óheppilegt og að betur færi á að tala um „reikningsskilafærlid“. Lög um hlutafélög gera ráð fyrir að hluthafafundur geti kosið „fulltrúanefnd“ sbr. 1. mgr. 73. gr. laga nr. 2/1995. Í 3. mgr. 73. gr. sömu laga stendur: „Fulltrúanefndin skal hafa eftirlit með því hvernig félagsstjórn og framkvæmdastjóri ráða málum félagsins, svo og láta aðalfundi í té umsögn um hvort samþykkja beri ársreikninga félagsins og tillögu stjórnar um ráðstöfun hagnaðar. Fulltrúanefnd skal gefa skýrslu um störf sín á aðalfundi.“ Með hliðsjón af framangreindu er

lagt til að bæta við fulltrúanefnd í upptalningunni í 3. tölul. 2. mgr. en lagt til að fella á brott eftirlitsstjórnir þar sem fulltrúanefndin er í raun eftirlitsnefnd skv. íslenskum félagarétti.

Um 41. gr.

Með greininni er verið að innleiða tilskipun 2014/95/ESB er varðar birtingu tiltekinna stórra fyrirtækja og samstæðnaá áfjárhagslegum upplýsingum og upplýsingum um fjölbreytileika. Áhersla hefur verið lögð á mikilvægi upplýsinga stærri félaga varðandi samfélagslega og umhverfislega þætti. Upplýsingaskipti hjálpa til við að mæla, stjórna og hafa eftirlit með frammistöðu fyrirtækja og áhrif þeirra á samfélagið. Skýrsla stjórnar þessara félaga skal innihalda upplýsingar, að því marki sem nauðsynlegt er, til skýringar á þróun, árangri og stöðu félagsins varðandi umhverfis-, félags- og starfsmannamál, virðingu fyrir mannréttindum og varnir gegn mútum.

Um 42. gr.

Í ársreikningatilskipun 2013/34/ESB er gerð krafa um að stór félög og einingar tengdar almannahagsmunum skuli birta helstu greiðslur til hins opinbera í sérstakri skýrslu á ársgrundvelli séu þau með starfsemi í námuíðnaði eða við skógarhögg. Skýrslan á að auka gagnsæi og er viðbót við góða stjórnarhætti félaga á þessu tiltekna sviði. Lagt er til að ráðherra setji reglugerð um framkvæmd þessa.

Um 43. gr.

Fram kemur í 2. mgr. 67. gr. laganna að félög sem ekki falla undir ákvæði 1. gr. en eru móðurfélög, sbr. 27. tölul. 2. gr., skuli semja samstæðureikning í samræmi við lög þessi. Ákvæði fyrstu greinar skilgreina gildissvið ársreikningalaga þannig að samkvæmt ákvæði 2. mgr. 67. gr. ber félögum, sem ekki falla undir lögin og ekki þurfa að semja ársreikning og senda til ársreikningaskrár, að semja samstæðureikning í samræmi við lögin. Ákvæði 109. gr. ársreikningalaga kveða á um að félög skuli senda ársreikningaskrá ársreikninga og samstæðureikninga sína og skal ársreikningaskrá veita aðgang að þeim gögnum sem skilaskyld eru skv. 109. gr. Ákvæði 117. gr. kveða síðan á um að ársreikningaskrá skuli gera úrtakskannanir á innsendum gögnum í því skyni að sannreyna að þau séu í samræmi við ákvæði laga þessara. Nær óframkvæmanlegt er fyrir eftirlitsaðilann að tryggja að félög, sem ekki falla undir gildissvið laganna en sem eiga dótturfélög, semji samstæðureikning og skili til ársreikningaskrár. Því er lagt til að 2. málsgrein 67. gr. verði felld niður.

Um 44. gr.

Samkvæmt 1. mgr. 23. gr. ársreikningatilskipunarinnar skulu litlar samstæður undanþegnar þeirri skyldu að semja samstæðureikning og skýrslu stjórnar fyrir samstæðuna nema þegar eignatengt fyrirtæki er fyrirtæki sem varðar hagsmuni almennings þ.e. er eining tengd almannahagsmunum. Viðbótin sem lögð er til í 3. mgr. á sér fyrirmynd í 10. mgr. 23. gr. tilskipunarinnar.

Um 45. gr.

Lagt er til að bætt verði inn orðunum „í algjörum undantekningartilvikum“ í byrjun 3. töluliðar 1. mgr. til samræmis við a-lið 9. töluliðar 23. gr. tilskipunarinnar.

Jafnframt er lagt til að 3. mgr. verði felld brott sökum þess að þessi undanþága er hvorki í tilskipuninni né neinum þekktum reikningsskilavenjum eða reikningsskilareglum.

Um 46. gr.

Breytingin sem lögð er til á 72. gr. laganna á sér fyrirmynd í c. lið 8. mgr. 24. gr. tilskipunarinnar en þar er talað um að ef dagsetning efnahagsreiknings fyrirtækis er meira en þremur mánuðum á undan eða eftir dagsetningu efnahagsreiknings samstæðunnar skuli fyrirtækið felld undir samstæðuna á grundvelli bráðabirgðauppgjörs eða árshlutareiknings sem miðast við dagsetningu efnahagsreiknings samstæðunnar.

Um 47. gr.

Lagt er til að breyta orðalaginu í 5. og 6. mgr. 73. gr. laganna varðandi hvenær taka eigi dótturfélag með í samstæðureikning en talið er að núverandi orðalag sé ekki nægilega víðtækt. Því er lagt til að breyta orðalaginu í 5. mgr. frá því að vera „frá þeim tíma sem móðurfélag tekur við stjórn þess“ í „frá þeim tíma sem móðurfélag öðlast yferráð þess“ og að breyta orðalaginu í 6. mgr. frá því að vera „fram að þeim tíma sem móðurfélag lætur af stjórn þess“ í „fram að þeim tíma sem móðurfélag missir yferráð þess“. Í félagaréttinum er einnig talað um yferráð.

Um 48. gr.

Lagt er til að breytt sé orðalagi 74. gr. laganna til að gera það skýrara hvar og hvernig beri að færa hlutdeild minnihlutaeigenda í dótturfélögum í efnahagsreikningi og skiptingu hagnaðar í rekstarreikningi.

Um 49. gr.

Lagt er til að breyta 76. gr. til samræmis við nýjar reglur um umreikning. Reglan um umreikning eins og hún er núna í 76. gr. er gömul aðferð sem tekin var upp úr alþjóðlegu reikningsskilastöðlunum, sbr. reglugerð 180/2006. Með reglugerð 1133/2007 tók við nýr IFRS staðall nr. 21 um áhrif gengisbreytinga erlendra gjaldmiðla. Ný aðferð við umreikning er tekin beint úr þeim staðli, greinar 38-41.

Um 50. gr.

Breyting sem lögð er til á fjárhæð í 87. gr. d. er til samræmis við breytingar á lögum um verðbréfavíðskipti nr. 48/2013 en skv. 2. mgr. 56. gr. þeirra laga er fjárhæðarþröskuldurinn hækkaður hvað varðar undanþágur í þágu útgefanda skuldabréfa sem eingöngu gefa út skuldabréf sem tekin hafa verið til víðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði og nafnverð eininga skuldabréfanna er a.m.k. jafngilt 100.000 evrum. Lagt er til að við umreikning umræddrar fjárhæðar í íslenskar krónur skuli miða við opinbert viðmiðunargengi evru (kaupgengi) eins og það er skráð hverju sinni hjá Seðlabanka Íslands.

Um 51. gr.

Breyting á 87. gr. e. laganna er tilvísunarbreyting er leiðir af breytingu á 1. gr. laganna.

Um 52. gr.

Samkvæmt 48. gr. frumvarpsins er lögð til sú breyting á 92. gr. laganna að öllum félögum sem falla undir gildissvið laganna verði heimilt að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum. Þar af leiðandi er lagt til að seinni málsliður 2. mgr. verði felldur brott þar sem heimildin verði veitt skv. 92. gr. laganna.

Breyting á 90. gr. laganna að öðru leyti er tilvísunarbreyting er leiðir af breytingu á 1. gr. laganna.

Um 53. gr.

Samkvæmt ákvæði 4. mgr. 92. gr. skal ársreikningaskrá birta lista yfir félög sem eru skyldug eða hafa nýtt sér heimild til beitingar staðlanna. Jafnframt skal ársreikningaskrá samkvæmt ákvæði 95. gr. hafa eftirlit með félögum sem beita stöðlunum. Ársreikningaskrá fær upplýsingar frá Kauphöllinni yfir þau félög sem ber skylda til að beita stöðlunum og skýr ákvæði eru um að þau félög sem kjósa að beita stöðlunum skuli tilkynna ársreikningaskrá um þá fyrirætlun sína.

Lagt er til að bætt verði við 91. gr. ákvæði þess efnis, að ef stjórnendur félags sem áður var skylt að beita stöðlunum taka ákvörðun um að hætta beitingu þeirra, skuli þeir tilkynna ársreikningaskrá um þá fyrirætlun sína fyrir upphaf þess reikningsárs sem staðlarnir verða ekki notaðir.

Um 54. gr.

Hingað til hafa félög þurft að uppfylla kröfur um stærðarmörk tvö ár í röð áður en þau mega beita stöðlunum við samningu ársreiknings síns. Orðalag 1. mgr. 92. gr. kemur í veg fyrir að félag sem ekki uppfyllir ákvæði um stærðarmörk megi beita stöðlunum þó svo að forsvarsmenn félagsins vilji það. Einnig kemur það í veg fyrir að félag geti skráð verðbréf sín á markaði, svo sem skuldabréf, þar sem eitt af skilyrðum þess að fá skráningu í Kauphöllinni er sú að félagið hafi samið minnst ein reikningsskil samkvæmt stöðlunum. Því er lagt til að öllum félögum verði heimilt að beita stöðlunum að því tilskildu að þau tilkynni ársreikningaskrá um þá fyrirætlun sína fyrir upphaf viðkomandi reikningsárs. Einnig er lagt til að taki félag ákvörðun um að hætta beitingu staðlanna, þá þurfi jafnframt að tilkynna það til ársreikningaskrár fyrir upphaf þess reikningsárs sem staðlarnir verða ekki notaðir.

Um 55. gr.

Í framhaldi af breytingu á 90. og 92. gr. er lagt til að tilvísun í 92. gr. falli niður.

Um 56. gr.

Fyrir liggur tillaga, sbr. 3. g. frumvarpsins, um að heimila örfélögum að skila inn samandregnu formi af rekstrarreikningi og efnahagsreikningi en slíkur reikningur er án skýringa eða skýrslu stjórnar. Tillagan er í samræmi við það meginmarkmið tilskipunarinnar að létta stjórnarsýslubyrðum af minni félögum. Lagt er til að þau félög sem uppfylla skilyrði 7. mgr. 3. gr. og nýta sér heimild til að skila inn samandregnum rekstrarreikningi og efnahagsreikningi byggðum á skattframtali félagsins, þurfi ekki að kjósa endurskoðanda eða skoðunarmann.

Um 57. gr.

Lög nr. 79/2008 um endurskoðendur innihalda ákvæði um hvaða skilyrði þarf að uppfylla til að starfa sem endurskoðandi. Því er eðlilegt að vísað sé til þeirra laga þegar sett eru ákvæði um hvaða hæfisskilyrði endurskoðendur skuli uppfylla. Lagt er til að núverandi orðalagi 1. mgr. 97. gr. laganna verði breytt þannig að vísað sé til þess að þeir sem kosnir eru til starfa sem endurskoðendur skuli uppfylla hæfisskilyrði sem kveðið er á um í 2. gr. endurskoðendalaga.

Kveðið er á um bæði hæfis- og óhæðisskilyrði fyrir skoðunarmenn í 2. mgr. 97. gr. Hvað varðar óhæðisskilyrði fyrir skoðunarmenn er í 3. másl. 2. mgr. vísað til 1.- 2. mgr. 19. gr. endurskoðendalaga en þar er sett fram sú meginregla að endurskoðendur skuli vera óháðir þeim sem endurskoðað er hjá, bæði í reynd og ásýnd. Með hliðsjón af framangreindu er ekki talin þörf fyrir ákvæði 4. másl. 2. mgr. um að skoðunarmaður megi ekki vera skuldugur félaginu eða njóta ábyrgðar af hálfu þess. Því er lagt til að 4. másl. 2. mgr. 97. gr. verði felldur brott en þess í stað er gerð tillaga um heimild fyrir ráðherra að setja reglugerð um nánari skilyrði sem skoðunarmönnum ber að uppfylla hvað varðar hæfi og óhæði.

Um 58. gr.

Ákvæði 1. mgr. 34. gr. tilskipunarinnar kveða á um að EES-ríki skuli að lágmarki tryggja að ársreikningar meðalstórra félaga, stórra félaga og eininga tengdum almannahagsmunum séu endurskoðaðir. Könnun á skattaskýrslum félaga bendir til að einungis 3-4% félaga séu yfir núverandi stærðarmörkum og sé því skylt að láta endurskoða ársreikninga sína. Með hliðsjón af framangreindu er ekki talin ástæða til að endurskoða stærðarmörk 1. mgr. 98. gr.

Bent er á að í tilskipuninni er kveðið á um að skylt sé að endurskoða einingar tengdar almannahagsmunum og þar með útgefendur skráðra verðbréfa. Þar af leiðandi er lagt til að ákvæði 1. mgr., sem kveður á um að ekki sé skylt að endurskoða félög sem eru undir tveimur af þremur nánar tilgreindum stærðarmörkum, verði breytt þannig að í stað þess að skylt sé að endurskoða útgefendur verðbréfa sem skráð eru á skipulegum verðbréfamarkaði verði kveðið á um að skylt sé að endurskoða einingar tengdar almannahagsmunum.

Um 59. gr.

Samkvæmt 51. gr. frumvarpsins er lagt til að vísað sé til 1. mgr. 19. gr. endurskoðendalaga varðandi hæfisskilyrði fyrir endurskoðendur og er því ekki talin þörf á ákvæðum 2. og 3. mgr. 99. gr. Því er lagt til að 2. og 3. mgr. verði felldar niður.

Um 60. gr.

Reglur um endurskoðun eru settar fram í alþjóðlegum stöðlum um endurskoðun (ISA). Engar reglur eru hins vegar til um hvað felist í yfirferð skoðunarmanna annað en að þeir skuli kanna bókhaldsgögn félagsins og aðra þætti er varða rekstur þess og stöðu. Við athuganir ársreikningaskrár á innsendum ársreikningum hafa komið upp álitamál varðandi það hvað felist í yfirferð skoðunarmanna og eru dæmi um að í staðfestingu skoðunarmanns komi fram að ársreikningur sé byggður á bókhaldi félagsins og öðrum upplýsingum frá stjórnendum en reikningurinn hafi ekki verið kannaður. Lagt er til að ráðherra verði veitt heimild til að setja í reglugerð nánari ákvæði um hvað skuli fólgið í vinnu og verksviði skoðunarmanna við yfirferð á ársreikningi.

Um 61. gr.

Í endurskoðun felst að endurskoðendur láti í ljós álit sitt með áritun á þeim ársreikningum sem þeir hafa endurskoðað. Stjórnendur semja og leggja fram ársreikninginn en áritunin, sem inniheldur álitid, fylgir með ársreikningnum. Lagt er til að 1. mgr. 104. gr. verði breytt þannig að endurskoðendur skuli undirrita og dagsetja áritun sína sem skuli fylgja með ársreikningnum sem og samstæðureikningnum ef hann er saminn.

Í 3. másl. 2. mgr. segir að ef endurskoðandi telur að ekki beri að samþykkja ársreikning skuli hann taka það fram sérstaklega. Endurskoðendur láta í ljós álit sitt á ársreikningnum,

t.d. ef þeir telja að hann innihaldi verulegar rangfærslur (neikvætt álit) eða ef þeir telja að ekki hafi verið unnt að framkvæma endurskoðunina (án álits). Álit endurskoðandans kemur jafnframt fram í árituninni, sbr. enn fremur 11. gr. laga nr. 79/2008 um endurskoðendur. Þá er kveðið á um í lögum um hlutafélög og lögum um einkahlutafélög að á aðalfundi skuli m.a. leggja fram skýrslu endurskoðanda. Með hliðsjón af framangreindu er lagt til að 3. másl. 2. mgr. falli niður.

Jafnframt er lagt til að sömu breytingar verði gerðar á 3. mgr. eins og á 1. mgr. þannig að staðfesting skoðunarmanns á yfirferð hans fylgi með reikningsskilunum, dagsett og undirrituð.

Enn fremur er lögð til sú breyting á 3. mgr. að ef skoðunarmaður telur að ársreikningurinn innihaldi verulegar rangfærslur þá skuli hann láta þess getið í staðfestingu sinni. Þá er gerð sú tillaga að fella niður núverandi 2. másl. 3. mgr. en um er að ræða sambærilegt ákvæði og núverandi 3. másl. 2. gr. samanber enn fremur umfjöllun hér að ofan.

Um 62. gr.

Samkvæmt 3. gr. frumvarpsins er lagt til að félögum sem uppfylla skilyrði sem sett eru fram í 7. mgr. 3. gr. verði heimilt að skila inn yfirliti yfir rekstrarreikning og efnahagsreikning byggðum á skattframtali félagsins. Ekki þarf að láta sjóðstreymi, skýringar, skýrslu stjórnar eða staðfestingu skoðunarmanns fylgja með slíkum reikningi og er gert ráð fyrir að við innsendingu framtals með rafrænum hætti sé hakað við heimild til ríkisskattstjóra að útbúa og senda til ársreikningaskrár ársreikning byggðan á framtalinu. Af ofangreindum ástæðum er lagt til að felld verði niður heimild félaga til að skila inn samandregnum ársreikningi skv. nógildandi 2. mgr.

Talið er eðlilegt að kröfur um skil ársreiknings félags, sem nýtir sér framangreinda heimild, miðist við þau tímamörk sem ríkisskattstjóri setur um framtalsskil. Gerð er því tillaga um nýja 2. mgr. sem felur í sér að félögum, sem nýta sér heimild skv. 3. gr., verði heimilt að skila ársreikningi byggðum á skattframtali innan þess frests sem ríkisskattstjóri veitir skattaðilum til að skila framtölum sínu. Miðað við upplýsingar úr framtölum er gert ráð fyrir að u.þ.b. 80% félaga falli undir framangreint heimildarákvæði og geti þar af leiðandi nýtt sér framangreinda lausn.

Um 63. gr.

Þær upplýsingar sem taldar eru upp í 1. mgr. eru nú skráðar í firmaskrá sem er vistuð hjá fyrirtækjaskrá ríkisskattstjóra og því er ekki talin þörf á ákvæði 1. mgr. Þar af leiðandi er lagt til að 1. mgr. verði felld brott. Þessi breyting er til einföldunar og léttir stjórnisýslubyrðum af umræddum félögum.

Um 64. gr.

Lagt er til í 3. gr. frumvarpsins að örfélög sem ná til um 80% af fjölda félaga fái að nýta sér heimild til að skila ársreikningum á einfaldan hátt byggðum á skattframtölum þeirra. Þá er lagt til í 62. gr. frumvarpsins að 116. gr. laganna, um heimild félaga sem uppfylla tiltekin stærðarmörk til að skila inn samandregnum reikningum, falli niður. Með hliðsjón af framangreindu er lagt til að ákvæði 111. gr. falli á brott úr lögnum, enda byggir það á heimild 116. gr. laganna til að skila samandregnum reikningi.

Um 65. gr.

Breyting á 114. gr. laganna er tilvísunarbreyting er leiðir af breytingu á 1. gr. laganna.

Um 66. gr.

Breyting á 115. gr. laganna er tilvísunarbreyting er leiðir af breytingu á 1. gr. laganna.

Um 67. gr.

Lagt er til að 116. gr. laganna falli brott þar sem heimild er fyrir félög sem ekki fara fram úr vissum stærðarmörkum að skila inn samandregnum rekstrarreikningi þegar sérstakar samkeppnisaðstæður mæla með því. Ekki hafa mörg félög skilað inn slíkum reikningum en eftirlitsaðilinn hefur reynt að meta þessar ástæður og oftast en ekki hafnað þeim. Örfélög, eða um 80% félaga á markaði, munu nú geta skilað inn rekstrar- og efnahagsyfirliti byggðum á skattframtali félaga. Þar sem þannig er búið að einfalda skil meirihluta félaga á Íslandi og vegna flókans mats á samkeppnisaðstæðum er lagt til að þessi grein falli brott.

Um 68. gr.

Í ársreikningatilskipuninni er sett upp flokkun félaga í örfélög, lítil félög, meðalstór félög og stór félög en innleiða þarf framangreinda flokkun í ársreikningalög. Samkvæmt 2. gr. frumvarpsins er lagt til að þessi flokkun verði færð undir ákvæði 2. gr. laganna. Enn fremur er í 3. gr. frumvarpsins lagt til að heimila félögum, sem falla undir ákvæði 7. mgr. 3. gr., að skila rekstrarreikningi og efnahagsreikningi um leið og skilað er framtali fyrir viðkomandi félag. Um leið falla út eldri ákvæði um samandregna ársreikninga, en ársreikningaskrá hefur hingað til haft heimild til að kanna hjá ríkisskattstjóra hvort félag sem skilar slíkum reikningi uppfyllir í raun viðeigandi stærðarviðmið. Breyta þarf ákvæði 2. mgr. þannig að það eigi við þá nýju flokkun félaga sem lögð er til skv. 2. gr. frumvarpsins. Lagt er til að ákvæði 2. mgr. 117. gr. verði breytt í ljósi framangreinds. Aðrar breytingar á 117. gr. þarfnast ekki skýringa.

XII. kafli.

Viðurlög og málsmeðferð.

Um 69. gr.

(a)

Í 1. mgr. er kveðið á um að ársreikningaskrá sé heimilt að leggja stjórnvaldssektir á þau félög sem vanrækja að standa skil á ársreikningi eða samstæðureikningi til opinberrar birtingar innan fresta. Þá er kveðið á um að fara skuli með þá ársreikninga og samstæðureikninga sem ekki veita fullnægjandi upplýsingar eða skýringar eins og að reikningunum hafi ekki verið skilað innan frests.

Í 3. mgr. 126. gr. nógildandi laga er kveðið á um að ársreikningaskrá sé heimilt að leggja á stjórnvaldssektir vegna vanrækslu á að standa skil á ársreikningi eða samstæðureikningi til opinberrar birtingar og vegna vanrækslu á að leggja fram fullnægjandi upplýsingar eða skýringar með ársreikningi eða samstæðureikningi sem lagður hefur verið fram til opinberrar birtingar. Hafa ákvæðin þótt óþarflega flókin í framkvæmd og er því lögð til breyting á ferlinu sem miðar að einföldun.

Þannig er lagt til að þegar liðnir eru tímafrestir, sem fram koma í 109. gr., til að skila ársreikningi eða samstæðureikningi, eða þegar ársreikningaskrá hefur komist að þeirri niðurstöðu að skýringar eða upplýsingar með ársreikningi eða samstæðureikningi sem lagður hefur verið fram til opinberrar birtingar hafi ekki verið fullnægjandi, hvíli skylda á ársreikningaskrá að bregðast við. Lagt er til að ársreikningaskrá beri að leggja stjórnvaldssekt á viðkomandi félag að fjárhæð 600.000 kr. vegna brota á framangreindum

ákvæðum laganna. Skal ársreikningaskrá rita bréf til félagsins þar sem krafist er úrbóta og tilkynnt um sektina. Einnig er lagt til að í bréfinu skuli jafnframt greint frá því að félagið geti fengið afslátt af sektinni, eins og mælt er fyrir um í ákvæðinu, ef úrbætur eru gerðar innan ákveðins tíma. Er lagt til að ef félag skilar ársreikningi eða samstæðureikningi eða leggur fram fullnægjandi upplýsingar eða skýringar með ársreikningi eða samstæðureikningi innan 30 daga frá tilkynningu ársreikningaskrár um álagningu stjórnvaldssektar beri ársreikningaskrá að lækka sektarfjárhæðina um 90%. Ef félag gerir úrbætur innan tveggja mánaða frá tilkynningu sektarfjárhæðar ber ársreikningaskrá að lækka sektarfjárhæðina um 60% og um 40% ef úrbætur eru gerðar innan þriggja mánaða frá tilkynningu sektarfjárhæðar.

Sú breyting er lögð til að ákvarðanir ársreikningaskrár séu ekki kærnanlegar til æðra stjórnvalds.

Eins og í núgildandi lögum er kveðið á um að stjórnvaldssektir séu aðfararhæfar og að þær renni í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við innheimtuna.

Loks er kveðið á um það að stjórnvaldssektum verði beitt óháð því hvort brot gegn ákvæðum laganna eru framin af ásetningi eða gáleysi.

(b)

Í ákvæðinu eru ársreikningaskrá falin úrræði til að taka á því ef ársreikningi eða samstæðureikningi er ekki skilað eða ekki veittar fullnægjandi skýringar eða upplýsingar með ársreikningi eða samstæðureikningi þrátt fyrir álagningu stjórnvaldssektar, en nokkuð hefur verið um að félög sinni ekki skyldum sínum um skil ársreikninga eða samstæðureikninga til opinberrar birtingar þrátt fyrir álagningu stjórnvaldssekta.

Til að bregðast við því er lagt til að í þeim tilvikum þegar 8 mánuðir eru liðnir frá því að lögbundnir frestir til skila á ársreikningi eða samstæðureikningi runnu út, eða sami tími er liðinn frá því að ársreikningaskrá komst að þeirri niðurstöðu að skýringar eða upplýsingar með ársreikningi eða samstæðureikningi hafi ekki verið fullnægjandi, skuli ársreikningaskrá krefjast skipta á búi félagsins.

Í núgildandi lögum um hlutafélög er kveðið á um það í 4. tölul. 1. mgr. 107. gr. að ráðherra geti krafist þess að bú hlutafélags skuli tekið til skipta þegar endurskoðaðir og samþykktir ársreikningar hafa ekki verið sendir ársreikningaskrá fyrir þrjú síðustu reikningsár, sbr. ákvæði laga um ársreikninga um skil á ársreikningum. Sambærilegt ákvæði varðandi einkahlutafélög er í 3. tölul. 1. mgr. 82. gr. laga um einkahlutafélög.

Ástæður þess að breytingar eru lagðar til eru þrjú. Í fyrsta lagi þykir óviðunandi að félög geti brotið gegn ákvæðum laganna í þrjú ár áður en gripið er til aðgerða. Í öðru lagi er það liður í einföldun málsmeðferðar að fela þeim aðila sem hefur eftirlit með skilunum að krefjast skipta á búi félags. Í þriðja lagi þykir rétt að unnt verði að beita ákvæðinu gegn fleiri félagaformum en bara hlutafélögum og einkahlutafélögum.

Í gildistökuákvæði frumvarpsins er jafnframt lagt til að framangreind ákvæði hlutafélagalaga og einkahlutafélagalaga verði felld úr gildi.

Lagt er til að ráðherra setji í reglugerð nánari ákvæði um ferli slíkra mála hjá ársreikningaskrá.

Í ákvæðinu er einnig kveðið á um meðferð dómstóla á kröfu um skipti og eru þau ákvæði sambærileg ákvæðum laga um sama efni í lögum um hlutafélög og einkahlutafélög.

(c)

Í greininni er lagt til að kveðið verði á um refsingar vegna saknæmrar háttsemi í tengslum við nánar tilgreind ákvæði laganna. Refsiákvæði gildandi laga eru í 120.–125. gr.

laganna og fela tillögur frumvarpsins í sér nokkra breytingu á þeim. Í greininni er lagt til að brot á nánar tilteknum ákvæðum laganna varði sektum eða fangelsi allt að sex árum, en sex ára fangelsi liggur einnig við alvarlegustu brotum gegn gildandi lögum.

Í frumvarpinu er lagt til að það varði sektum eða fangelsi allt að sex árum að brjóta gegn 10. tölul. 2. gr. ef félag er ranglega flokkað sem lítið eða örfélag, 3. gr. um skyldu til að semja ársreikning í samræmi við lög um ársreikninga, reglugerðir og settar reikningsskilareglur eftir því sem við á, 5. gr. ef ársreikningur eða samstæðureikningur gefur ekki glögga mynd af afkomu, efnahag og breytingu á handbæru fé, 65. og 66. gr. um upplýsingagjöf í skýrslu stjórnar með ársreikningi, 66. gr. a um skyldu stjórnar félaga sem fengið hafa skráningu fyrir einn eða fleiri flokka hlutabréfa á skipulegum verðbréfamarkaði til upplýsingagjafar, 66. gr. b um undirritun yfirlýsingar stjórnarmanna í félagi sem gefið hefur út verðbréf sem tekin hafa verið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði innan Evrópska efnahagssvæðisins, 66. gr. c um birtingu yfirlýsingar um stjórnarhætti, 73. gr. um skyldu til að semja samstæðureikning samkvæmt ákvæðum VII. kafla laga um ársreikninga, 85. gr. um skýrslu stjórnar um samstæðuna, 87. gr. a um skyldu félags sem gefið hefur út hlutabréf eða skuldabréf sem tekin hafa verið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins til að semja árshlutareikning vegna fyrstu sex mánaða reikningsársins, 87. gr. b um árshlutaskýrslu stjórnar félaga skv. 1. tölul. 1. mgr. 1. gr. vegna fyrstu sex mánaða reikningsársins, 87. gr. e um skyldu félags sem gefið hefur út hlutabréf eða skuldabréf sem tekin hafa verið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins til að birta árshlutareikning vegna fyrstu sex mánaða reikningsársins, 90. gr. um skyldu félags skv. 1. tölul. 1. mgr. 1. gr. til að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum við samningu samstæðureiknings síns, 91. gr. um skyldu félags, sem ekki uppfyllir lengur skráningu á skipulögðum verðbréfamarkaði í ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins, í aðildarríki stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu eða í Færeyjum, til að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum, 96. gr. um val á endurskoðanda, endurskoðunarfyrtæki eða skoðunarmönnum ársreikninga, 2. mgr. 97. gr. um hæfi skoðunarmanna, 99. gr. um skyldu móðurfélags, sem skylt er að semja samstæðureikning skv. VII. kafla, til að kjósa einn eða fleiri endurskoðendur eða endurskoðunarfyrtæki sem jafnframt skulu endurskoða dótturfélag þess ef þess er nokkur kostur, 102. gr. um endurskoðun og yfirferð ársreiknings, 103. gr. um upplýsingaskyldu stjórnar félags og framkvæmdastjóra við endurskoðendur og skoðunarmenn, 1. og 2. mgr. 104. gr. um áritun endurskoðenda á ársreikning og samstæðureikning, 3. mgr. 104. gr. um undirritun skoðunarmanna á ársreikning og samstæðureikning, 108. gr. um bann við því að endurskoðendur eða skoðunarmenn og samstarfsmenn þeirra veiti einstökum félagsaðilum eða óviðkomandi aðilum upplýsingar um hag félagsins, 108. gr. a um skipun endurskoðunarnefndar við einingu tengdri almannahagsmunum og 108. gr. d um skyldu endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtækis til að gera endurskoðunarnefnd árlega grein fyrir störfum sínum og óhæði og skila skriflegri skýrslu um mikilvæg atriði sem fram hafa komið við endurskoðunina.

Þá er lagt til að varði sömu refsingu að gefa vísitandi rangar eða villandi upplýsingar í ársreikningi til ársreikningaskrár eða annarra opinberra aðila.

(d)

Í ákvæðinu er kveðið á um það að brot gegn lögum um ársreikninga er varða sektum eða fangelsi varði refsingu hvort sem þau eru framin af ásetningi eða gáleysi. Þá er kveðið á um það að heimilt sé að gera upptækan með dómi beinan eða óbeinan hagnað sem hlotist hefur af broti gegn ákvæðum laga um ársreikninga er varða sektum eða fangelsi.

Tilraun til brots eða hlutdeild í brotum samkvæmt lögum er einnig lýst refsiverð í ákvæðinu, sbr. ákvæði almennra hegningarlaga.

(e)

Í ákvæðinu er lagt til að embætti héraðssaksóknara fari með frumrannsókn sakamála vegna brota á lögum um ársreikninga, en embættið mun taka til starfa 1. janúar 2016 og taka við rannsókn þeirra mála sem nú heyra undir embætti sérstaks saksóknara, sem fer með frumrannsókn sakamála samkvæmt núgildandi lögum um ársreikninga.

Einnig er kveðið á um það í greininni að sakir samkvæmt lögum um ársreikninga fýrnist á sex árum miðað við upphaf rannsóknar á vegum héraðssaksóknara, gegn manni sem sökunaut, enda verði ekki óeðlilegar tafir á rannsókn máls eða ákvörðun refsingar. Er ákvæðið í samræmi við ákvæði gildandi laga.